II

(Μη νομοθετικές πράξεις)

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 4ης Μαρτίου 2013

για την κατάρτιση του οδηγού για τους χρήστες που περιγράφει τα αναγκαία στάδια για τη συμμετοχή στο EMAS, βάσει του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1221/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί της εκούσιας συμμετοχής οργανισμών σε κοινοτικό σύστημα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου (EMAS)

[κοινοποιηθείσα υπό τον αριθμό C(2013) 1114]

(Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)

(2013/131/ΕΕ)

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1221/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Νοεμβρίου 2009, περί της εκούσιας συμμετοχής οργανισμών σε κοινοτικό σύστημα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου (EMAS) και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 761/2001 και των αποφάσεων της Επιτροπής 2001/681/ΕΚ και 2006/193/ΕΚ [1], και ιδίως το άρθρο 46 παράγραφος 5,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

Οι εταιρείες και οι λοιποί οργανισμοί θα πρέπει να λάβουν επιπλέον πληροφορίες και καθοδήγηση σχετικά με τα αναγκαία στάδια για τη συμμετοχή στο EMAS,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΑΠΟΦΑΣΗ:

Άρθρο 1

Η Επιτροπή εκδίδει τον παρόντα οδηγό χρήστη με σκοπό να παράσχει επιπλέον πληροφορίες για τη διασαφήνιση των αναγκαίων σταδίων για τη συμμετοχή στο EMAS.

Άρθρο 2

Η παρούσα απόφαση απευθύνεται στα κράτη μέλη.

Βρυξέλλες, 4 Μαρτίου 2013.

Για την Επιτροπή
Janez POTOČNIK
Μέλος της Επιτροπής

[1] ΕΕ L 342 της 22.12.2009, σ. 1.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Οδηγός χρήστη που περιγράφει τα αναγκαία στάδια για τη συμμετοχή στο EMAS, βάσει του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1221/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί της εκούσιας συμμετοχής οργανισμών σε κοινοτικό σύστημα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου (EMAS)

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στους στόχους της περιβαλλοντικής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) περιλαμβάνεται η ενθάρρυνση κάθε είδους οργανισμών να χρησιμοποιούν συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης και να μειώσουν τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις τους. Τα συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης αποτελούν ένα από τα πιθανά εργαλεία που θα μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν οι εταιρείες και οι άλλοι οργανισμοί για να βελτιώσουν τις περιβαλλοντικές επιδόσεις τους, εξοικονομώντας παράλληλα ενέργεια και άλλους πόρους. Ειδικότερα, η ΕΕ επιθυμεί να ενθαρρύνει τους οργανισμούς να συμμετάσχουν στο σύστημα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου (EMAS), ένα διαχειριστικό εργαλείο που μπορούν να χρησιμοποιούν οι εταιρείες και οι λοιποί οργανισμοί για την αξιολόγηση, την αναφορά και τη βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεών τους.

Το EMAS θεσμοθετήθηκε το 1993 και εξελίχθηκε με την πάροδο του χρόνου. Ο κανονισμός για το EMAS [1] αποτελεί τη νομική βάση του συστήματος αυτού, ενώ η πιο πρόσφατη αναθεώρησή του χρονολογείται στο 2009.

Ο «οδηγός χρήστη του EMAS» συντάχθηκε σύμφωνα με τις απαιτήσεις του άρθρου 46 παράγραφος 5 του κανονισμού για το EMAS. Στόχος του εγγράφου αυτού είναι η παροχή σαφών και απλών συμβουλών στους οργανισμούς που ενδιαφέρονται για το EMAS. Προορίζεται να προσφέρει εύκολες στην εφαρμογή οδηγίες βήμα προς βήμα. Ο οδηγός περιγράφει τα βασικά στοιχεία και τα στάδια που πρέπει να ακολουθήσει ένας οργανισμός που προτίθεται να συμμετάσχει στο σύστημα. Επιπλέον, στοχεύει στην αύξηση της συνολικής υιοθέτησης του διαχειριστικού συστήματος EMAS, διευκολύνοντας την ένταξη των οργανισμών στο σύστημα. Είναι, επίσης, σημαντικό να μην παραβλέπεται ο γενικός στόχος του ευρωπαϊκού κανονισμού, δηλαδή η εναρμόνιση της εφαρμογής σε όλα τα κράτη μέλη και η δημιουργία κοινού νομοθετικού πλαισίου. Για ειδικότερα θέματα που άπτονται του «Παγκόσμιου EMAS» ο αναγνώστης θα πρέπει να ανατρέξει στην «Απόφαση 2011/832/ΕΕ της Επιτροπής, της 7ης Δεκεμβρίου 2011, σχετικά με οδηγό για την εταιρική καταχώριση ΕΕ, την καταχώριση οργανισμών τρίτων χωρών και την καταχώριση παγκόσμιας εμβέλειας σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1221/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί της εκούσιας συμμετοχής οργανισμών σε κοινοτικό σύστημα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου (EMAS) [2]».

II. ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ (EMAS);

Το EMAS είναι ένα εθελοντικό εργαλείο, διαθέσιμο σε κάθε οργανισμό που δραστηριοποιείται σε οποιονδήποτε οικονομικό τομέα εντός ή εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης και επιθυμεί:

— να αναλάβει τις περιβαλλοντικές και οικονομικές ευθύνες του,

— να βελτιώσει τις περιβαλλοντικές επιδόσεις του,

— να ανακοινώνει τα περιβαλλοντικά αποτελέσματά του στην κοινωνία και στα ενδιαφερόμενα μέρη γενικότερα.

Ακολουθεί μια γενική, βήμα προς βήμα περιγραφή των αναγκαίων ενεργειών για την καταχώριση στο σύστημα και την εφαρμογή του.

Οι οργανισμοί που καταχωρίζονται στο EMAS πρέπει:

— να αποδείξουν τη συμμόρφωσή τους με την περιβαλλοντική νομοθεσία,

— να δεσμευθούν ότι θα βελτιώνουν συνεχώς τις περιβαλλοντικές τους επιδόσεις,

— να αποδείξουν ότι διεξάγουν ανοικτό διάλογο με όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη,

— να διασφαλίσουν τη συμμετοχή των εργαζομένων στη βελτίωση των περιβαλλοντικών τους επιδόσεων,

— να δημοσιεύουν και να επικαιροποιούν επικυρωμένη περιβαλλοντική δήλωση του EMAS στο πλαίσιο της εξωτερικής επικοινωνίας.

Επίσης, υπάρχουν μερικές ακόμα απαιτήσεις, σύμφωνα με τις οποίες οι οργανισμοί οφείλουν:

— να διενεργήσουν περιβαλλοντική ανασκόπηση (συμπεριλαμβανομένου προσδιορισμού όλων των άμεσων και έμμεσων περιβαλλοντικών πτυχών),

[1] Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1221/2009.
[2] ΕΕ L 330 της 14.12.2011, σ. 25.

— να καταχωριστούν σε αρμόδιο φορέα μετά την επιτυχή επαλήθευσή τους.

Μετά την καταχώρισή τους οι οργανισμοί δικαιούνται να χρησιμοποιούν το λογότυπο του EMAS.

III. ΚΟΣΤΟΣ ΚΑΙ ΟΦΕΛΗ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ EMAS

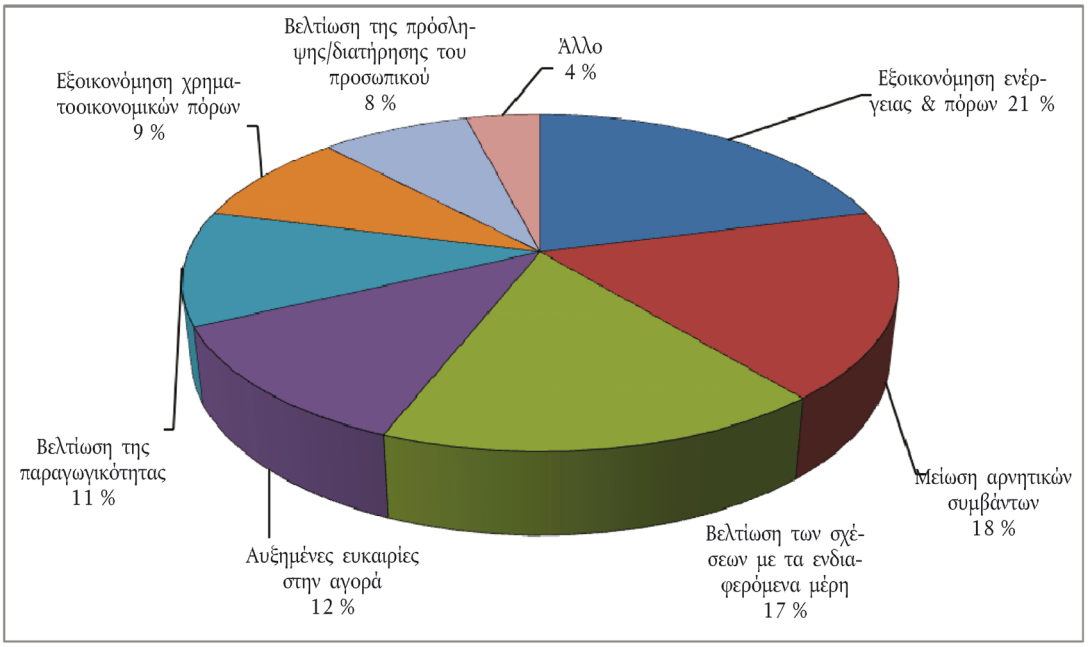
Γενικά, τα συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης, όπως το EMAS, βοηθούν τους οργανισμούς να βελτιώσουν την αποδοτικότητα χρήσης των πόρων, να μειώσουν τους κινδύνους και να αποτελέσουν παράδειγμα με τη δημοσιοποίηση ορθών πρακτικών. Το κόστος της εφαρμογής του συστήματος υπερκαλύπτεται από τις εξοικονομήσεις.

Οφέλη

Το κόστος και τα οφέλη της καταχώρισης στο EMAS αποτέλεσαν το αντικείμενο μελέτης [1]. Ζητήθηκε από τους συμμετέχοντες στη σχετική έρευνα να επιλέξουν τις πιο θετικές επιπτώσεις από έναν κατάλογο που τους δόθηκε. Η «εξοικονόμηση ενέργειας/πόρων» κατέλαβε την πρώτη θέση των επιλογών (21 %), όπως φαίνεται στο σχήμα 1. Ακολουθούν η «μείωση των αρνητικών συμβάντων» (18 %) και η «βελτίωση των σχέσεων με τα ενδιαφερόμενα μέρη» (17 %).

Σχήμα 1

Οφέλη της εφαρμογής του EMAS (ποσοστό % του συνόλου των απαντήσεων)

Περισσότερες εξοικονομήσεις σε ό,τι αφορά την αποδοτικότητα

Η «εξοικονόμηση ενέργειας και πόρων» κατέλαβε την πρώτη θέση μεταξύ των επιλογών. Αποδείχθηκε ότι σε οργανισμούς κάθε μεγέθους η εξοικονόμηση ενέργειας από μόνη της υπερβαίνει το ετήσιο κόστος διατήρησης του EMAS. Από το γεγονός αυτό προκύπτει ότι οι μεγαλύτεροι οργανισμοί μπορούν εύκολα να ανακτήσουν το κόστος εφαρμογής του.

Λιγότερα αρνητικά συμβάντα

Πρόκειται για τη δεύτερη επιλογή ως προς τα οφέλη. Το γεγονός αυτό οφείλεται σε διάφορους παράγοντες, όπως η μικρότερη συχνότητα παραβάσεων της περιβαλλοντικής νομοθεσίας, ενώ είναι εμφανής η σύνδεση με τα οφέλη σε ό,τι αφορά τη βελτίωση των σχέσεων με τις ρυθμιστικές αρχές.

Βελτίωση των σχέσεων με τα ενδιαφερόμενα μέρη

Οι οργανισμοί χαρακτήρισαν τη βελτίωση των σχέσεων με τα ενδιαφερόμενα μέρη σημαντικότατο όφελος, ιδιαίτερα στην περίπτωση της δημόσιας διοίκησης και των εταιρειών παροχής υπηρεσιών.

[1] http://ec.europa.eu/environment/emas/pdf/news/costs_and_benefits_of_emas.pdf

Περισσότερες ευκαιρίες στην αγορά

Η καταχώριση στο EMAS μπορεί να βελτιώσει την επιχειρηματική δραστηριότητα. Συμβάλλει στη διατήρηση των υφιστάμενων πελατών και στην επέκταση της δραστηριότητας. Το σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης EMAS μπορεί να αποτελέσει πλεονέκτημα για τη σύναψη δημόσιων συμβάσεων. Παρόλο που οι οργανισμοί που συμμετέχουν σε διαδικασίες ανάθεσης δημόσιων συμβάσεων δεν μπορούν να επιβάλλουν ως ρητή υποχρέωση στους προσφέροντες να έχουν καταχωριστεί στο EMAS, οι καταχωρισμένες εταιρείες μπορούν να επικαλούνται την καταχώρισή τους για να αποδείξουν ότι διαθέτουν τα τεχνικά μέσα για να εκπληρώσουν τις συμβατικές υποχρεώσεις περιβαλλοντικής διαχείρισης.

Επιπλέον, οι οργανισμοί μπορούν να παροτρύνουν τους προμηθευτές τους να εφαρμόσουν σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης στο πλαίσιο της δικής τους περιβαλλοντικής πολιτικής. Η καταχώριση στο EMAS είναι δυνατόν να διευκολύνει τις εσωτερικές διεπιχειρησιακές διαδικασίες και για τις δυο πλευρές.

Κανονιστικές ελαφρύνσεις

Οι καταχωρισμένοι στο EMAS οργανισμοί μπορούν να επωφεληθούν από κανονιστικές ελαφρύνσεις. Οι εταιρείες που δραστηριοποιούνται στον μεταποιητικό τομέα είναι δυνατόν να αποκομίσουν οφέλη μέσω των πλεονεκτημάτων που προβλέπονται στη νομοθεσία για την ολοκληρωμένη πρόληψη και τον έλεγχο της ρύπανσης (IPPC) [1].

Επίσης, αρκετά κράτη μέλη προσφέρουν στους καταχωρισμένους στο EMAS οργανισμούς πλεονεκτήματα σχετικά με τους εθνικούς και περιφερειακούς νόμους και κανονισμούς για το περιβάλλον, όπως η απλούστευση των υποχρεώσεων υποβολής εκθέσεων, η μείωση των επιθεωρήσεων και των εισφορών για τα απόβλητα και τα μεγαλύτερα χρονικά διαστήματα μεταξύ των ανανεώσεων των αδειών.

Ακολουθούν μερικά παραδείγματα: μείωση κατά 50 % των εισφορών για τα απόβλητα, μείωση της τάξης του 20-30 % στα τέλη για τις διαδικασίες αδειοδότησης, μείωση έως και κατά 100 % των τελών για την παρακολούθηση και την επιβολή δυνάμει της εθνικής νομοθεσίας, μείωση κατά 30 % των τελών για τις δημόσιες υπηρεσίες που παρέχουν κρατικοί οργανισμοί, μείωση κατά 30 % των τελών των διαδικασιών αδειοδότησης για επιφανειακά ύδατα, τις άδειες άντλησης υπόγειων υδάτων και τις διαδικασίες χορήγησης αδειών υγειονομικής ταφής αποβλήτων. Επίσης, υπάρχουν πλεονεκτήματα σχετικά με τη διαχείριση της παρακολούθησης και του χειρισμού επικίνδυνων χημικών προϊόντων, τις υποχρεώσεις διάθεσης των αποβλήτων (δεν απαιτούνται αποδεικτικά στοιχεία για τα τεχνικά μέτρα επίβλεψης) και την παρακολούθηση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου.

Κόστος και οφέλη

Οι επιχειρήσεις θα πρέπει να θεωρούν την καταχώριση στο EMAS ως επένδυση. Η εφαρμογή του EMAS συνεπάγεται εσωτερικό και εξωτερικό κόστος, όπως η παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών υποστήριξης, το απαραίτητο ανθρώπινο δυναμικό για την εφαρμογή μέτρων και τη μεταπαρακολούθησή τους, οι επιθεωρήσεις, τα τέλη καταχώρισης κ.λπ.

Το πραγματικό κόστος και τα πραγματικά οφέλη εμφανίζουν μεγάλες διαφορές, ανάλογα π.χ. με το μέγεθος και τις δραστηριότητες του οργανισμού, την υφιστάμενη κατάσταση σχετικά με τις πρακτικές περιβαλλοντικής διαχείρισης, τη συγκεκριμένη χώρα κ.λπ. Ωστόσο, σε γενικές γραμμές, το EMAS όντως συνεπάγεται σημαντικές εξοικονομήσεις. Από αρκετές μελέτες προκύπτει ότι οι οργανισμοί αντισταθμίζουν το κόστος εφαρμογής με την αύξηση των εσόδων εντός σχετικά σύντομου χρονικού διαστήματος, δηλαδή ενός έως δύο ετών στις περισσότερες περιπτώσεις [2] [3] [4] [5] [6].

Πίνακας 1

Κόστος και δυνητικές ετήσιες εξοικονομήσεις ως προς την αποδοτικότητα στο πλαίσιο του EMAS [7]

Μέγεθος οργανισμού [1]	Δυνητικές ετήσιες εξοικονομήσεις ως προς την αποδοτικότητα (σε ευρώ)	Κόστος [2] κατά το πρώτο έτος εφαρμογής του EMAS (σε ευρώ)	Ετήσιο κόστος του EMAS [3] (σε ευρώ)
Πολύ μικροί οργανισμοί	3 000 – 10 000	22 500	10 000
Μικροί οργανισμοί	20 000 – 40 000	38 000	22 000
Μεσαίοι οργανισμοί	Έως 100 000	40 000	17 000

[1] Η «οδηγία περί βιομηχανικών εκπομπών», η οποία καταργεί την οδηγία IPPC με ισχύ από τις 7 Ιανουαρίου 2013, παρέχει λεπτομερή καθοδήγηση στα κράτη μέλη σχετικά με τις περιβαλλοντικές επιθεωρήσεις, σύμφωνα με την οποία η συχνότητα των επιτόπιων επισκέψεων θα πρέπει να βασίζεται σε συστηματική εκτίμηση των περιβαλλοντικών κινδύνων για τις εμπλεκόμενες εγκαταστάσεις με βάση ορισμένα κριτήρια, συμπεριλαμβανομένης της συμμετοχής του φορέα εκμετάλλευσης στο σύστημα EMAS.

[2] Μελέτη EVER: Evaluation of EMAS and Eco-Label for their Revision (Αξιολόγηση του EMAS και του οικολογικού σήματος ενόψει της αναθεώρησής τους) (2005), IEFE - Università Bocconi για τη ΓΔ Περιβάλλοντος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

[3] Hamschmidt J., Dyllick T. (2001), «ISO 14001: profitable? Yes! But is it eco-effective?» (ISO 14001: Επικερδές; Ναι! Είναι όμως και αποτελεσματικό από οικολογικής πλευράς;), Greener Management International, αρ. 34.

[4] CESQA SINCERT (2002), Indagine sulla certificazione ambientale secondo la norma UNI EN ISO 14001; risultati indagine Triveneto.

[5] Freimann, Walther (2001), The impacts of corporate environmental management systems: a comparison of EMAS and ISO 14001 (Οι επιπτώσεις των εταιρικών συστημάτων περιβαλλοντικής διαχείρισης: σύγκριση του EMAS και του ISO 14001), Greener Management International, αρ. 36, σ. 91-103.

[6] IRIS (2000), Environmental management systems — paper tiger or powerful tool (Συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης — χάρτινη τίγρη ή ισχυρό εργαλείο;), The Swedish Institute of Production Engineering Research. Molndal.

[7] Τα αριθμητικά δεδομένα που παρατίθενται στον πίνακα 1 είναι ενδεικτικά και σχετίζονται με τα μεγέθη των κατηγοριών. Συνεπώς, δεν μπορούν να εφαρμοστούν απευθείας σε οποιονδήποτε οργανισμό και οποιαδήποτε περίσταση.

Μέγεθος οργανισμού [1]	Δυνητικές ετήσιες εξοικονομήσεις ως προς την αποδοτικότητα (σε ευρώ)	Κόστος [2] κατά το πρώτο έτος εφαρμογής του EMAS (σε ευρώ)	Ετήσιο κόστος του EMAS [3] (σε ευρώ)
Μεγάλοι οργανισμοί	Έως 400 000	67 000	39 000
Τα δεδομένα για τις «Δυνητικές ετήσιες εξοικονομήσεις ως προς την αποδοτικότητα» αφορούν μόνο την εξοικονόμηση ενέργειας. Δεν υπάρχουν δεδομένα για τις εξοικονομήσεις ως προς την αποδοτικότητα χρήσης των πόρων.			

Πηγή: «Κόστος και οφέλη του EMAS για τους καταχωρισμένους οργανισμούς», μελέτη που εκπονήθηκε για την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2009.

[1] Τα μεγέθη των οργανισμών ορίζονται στη σύσταση 2003/361/ΕΚ της Επιτροπής, της 6ης Μαΐου 2003, σχετικά με τον ορισμό των πολύ μικρών, των μικρών και των μεσαίων επιχειρήσεων (ΕΕ L 124 της 20.5.2003, σ. 36).

[2] Οι ΜΜΕ μπορούν συχνά να μειώνουν το κόστος κατά το πρώτο έτος εφαρμογής του EMAS χρησιμοποιώντας τη μεθοδολογία «EMAS Easy». Με βάση τις πρόσφατες εκτιμήσεις το κόστος κατά το πρώτο έτος εφαρμογής μπορεί να μειωθεί, σε ορισμένες περιπτώσεις, στις 11 500 ευρώ στους πολύ μικρούς οργανισμούς και στις 17 000 ευρώ στους μικρούς οργανισμούς. Οι εκτιμήσεις αυτές έχουν καθαρά ενδεικτικό χαρακτήρα και βασίζονται σε δεδομένα που κοινοποίησαν οι ΜΜΕ μετά από τα ειδικά σεμινάρια για μικρομεσαίες επιχειρήσεις που πραγματοποιήθηκαν σε διάφορα κράτη μέλη.

[3] Οι ΜΜΕ μπορούν συχνά να μειώνουν το κόστος κατά το πρώτο έτος εφαρμογής του EMAS χρησιμοποιώντας τη μεθοδολογία «EMAS Easy». Με βάση τις πρόσφατες εκτιμήσεις σε ορισμένες περιπτώσεις το κόστος μπορεί να μειωθεί στις 2 200 ευρώ ανά έτος στους πολύ μικρούς οργανισμούς και στις 3 300 ευρώ ανά έτος στους μικρούς οργανισμούς. Οι εκτιμήσεις αυτές έχουν καθαρά ενδεικτικό χαρακτήρα και βασίζονται σε δεδομένα που κοινοποίησαν οι ΜΜΕ μετά από τα ειδικά σεμινάρια για μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις που πραγματοποιήθηκαν σε διάφορα κράτη μέλη.

Η «εργαλειοθήκη του EMAS για τους μικρούς οργανισμούς» [1] περιλαμβάνει πολλά ακόμη παραδείγματα εξοικονόμησης κόστους και οφελών.

Γενικά, οι πολύ μικροί και μικροί οργανισμοί αντιμετωπίζουν αναλογικά μεγαλύτερο πάγιο και εξωτερικό κόστος σε σχέση με τους οργανισμούς μεσαίου ή μεγάλου μεγέθους, δεδομένου ότι οι τελευταίοι επωφελούνται από οικονομίες κλίμακας, καθώς το μεγαλύτερο μέρος του κόστους βαρύνει τα τμήματα περιβάλλοντος σε εσωτερικό επίπεδο, και έχουν μικρότερο εξωτερικό κόστος επειδή έχουν λιγότερες ανάγκες συμβουλευτικής. Ωστόσο, συνιστάται ακόμα και στους πολύ μεγάλους οργανισμούς να διερευνήσουν διεξοδικά το κόστος εφαρμογής.

Υπάρχουν αρκετές ομοιότητες μεταξύ του EMAS και των συστημάτων ενεργειακής διαχείρισης, όπως το EN 16001 και το ISO 50001. Καθώς στο EMAS εντάσσεται η διαχείριση της χρήσης ενέργειας, οι καταχωρισμένοι στο EMAS οργανισμοί επιτυγχάνουν ήδη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσής τους και, συνεπώς, συμμορφώνονται με τις περισσότερες απαιτήσεις των προτύπων EN 16001 και ISO 50001. Το γεγονός αυτό μπορεί, κατά συνέπεια, να οδηγήσει στη μείωση του κόστους.

Οι οργανισμοί που εξετάζουν το ενδεχόμενο καταχώρισης στο EMAS θα πρέπει επίσης να λάβουν υπόψη την τεχνική και οικονομική στήριξη ή τις επιδοτήσεις που παρέχουν τα κράτη μέλη, οι εθνικές, περιφερειακές ή τοπικές αρχές, καθώς επίσης και οι αρμόδιοι φορείς του EMAS.

IV. Ο ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΓΙΑ ΤΟ EMAS

Το σύστημα EMAS θεσμοθετήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1221/2009 (γνωστός και ως EMAS III), ο οποίος ισχύει άμεσα σε όλα τα κράτη μέλη.

1. **Γενικά**

1.1. *Πεδίο εφαρμογής*

Από το 2001 και μετά, όλοι οι οργανισμοί του δημοσίου ή του ιδιωτικού τομέα μπορούν να εφαρμόσουν το EMAS. Στο πλαίσιο του EMAS III, το σύστημα είναι διαθέσιμο και σε μη ευρωπαϊκούς οργανισμούς ή σε ευρωπαϊκές εταιρείες που δραστηριοποιούνται σε χώρες εκτός Ευρώπης. Για το τελευταίο αυτό ζήτημα παρέχεται ειδική καθοδήγηση για την εταιρική καταχώριση, την καταχώριση οργανισμών τρίτων χωρών και την καταχώριση παγκόσμιας εμβέλειας.

« *"Οργανισμός"*: εταιρεία, ένωση, εκμετάλλευση, επιχείρηση, αρχή ή ίδρυμα, εντός ή εκτός της Κοινότητας, ή τμήματα ή συνδυασμός αυτών, με ή χωρίς νομική προσωπικότητα, του δημόσιου ή του ιδιωτικού τομέα, με ιδία λειτουργία και διοίκηση».

Το EMAS μπορεί να εφαρμοστεί σε έναν, περισσότερους ή και όλους τους χώρους δραστηριοτήτων οργανισμών του ιδιωτικού ή του δημοσίου τομέα σε οποιονδήποτε τομέα δραστηριότητας [2]. Η μικρότερη οντότητα που μπορεί να καταχωριστεί είναι ο χώρος δραστηριοτήτων.

« *"Χώρος δραστηριοτήτων"*: συγκεκριμένη γεωγραφική θέση που υπάγεται στον διοικητικό έλεγχο ενός οργανισμού και όπου τελούνται δραστηριότητες, παράγονται προϊόντα και παρέχονται υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένου του συνόλου των υποδομών, του εξοπλισμού και των υλικών· ο χώρος δραστηριοτήτων είναι η μικρότερη οντότητα που λαμβάνεται υπόψη για την καταχώριση.»

[1] http://ec.europa.eu/environment/emas/toolkit/index.htm

[2] Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1893/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΕ L 393 της 30.12.2006, σ. 1).

1.2. *Απαιτήσεις*

Η γενική διαδικασία εφαρμογής του EMAS συνοψίζεται ως εξής:

1. Αρχικά ο οργανισμός πρέπει να διενεργήσει περιβαλλοντική ανασκόπηση. Πρόκειται για μια αρχική ανάλυση όλων των δραστηριοτήτων του οργανισμού με στόχο τον προσδιορισμό των συναφών άμεσων και έμμεσων περιβαλλοντικών πτυχών και της εφαρμοστέας περιβαλλοντικής νομοθεσίας.

2. Στο επόμενο στάδιο, πρέπει να εφαρμοστεί σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης το οποίο να πληροί τις απαιτήσεις του προτύπου EN ISO 14001 (παράρτημα II του κανονισμού για το EMAS).

3. Το σύστημα αυτό πρέπει να ελέγχεται μέσω εσωτερικών ελέγχων και ανασκόπησης από τη διοίκηση.

4. Ο οργανισμός συντάσσει περιβαλλοντική δήλωση του EMAS.

5. Ακολουθούν η επαλήθευση της περιβαλλοντικής ανασκόπησης και του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης και η επικύρωση της δήλωσης από διαπιστευμένο ή αδειοδοτημένο επαληθευτή του EMAS.

6. Μετά την επαλήθευση, ο οργανισμός υποβάλλει αίτηση καταχώρισης στον αρμόδιο φορέα.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή καταρτίζει «τομεακά έγγραφα αναφοράς» [1] σε συνεννόηση με τα κράτη μέλη και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη. Οι οργανισμοί θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τα έγγραφα αυτά κατά την εφαρμογή του EMAS και να προσδιορίζουν στην περιβαλλοντική δήλωσή τους τον τρόπο με τον οποίο τα χρησιμοποίησαν.

Κάθε έγγραφο περιλαμβάνει τα εξής:

— τη βέλτιστη πρακτική περιβαλλοντικής διαχείρισης,

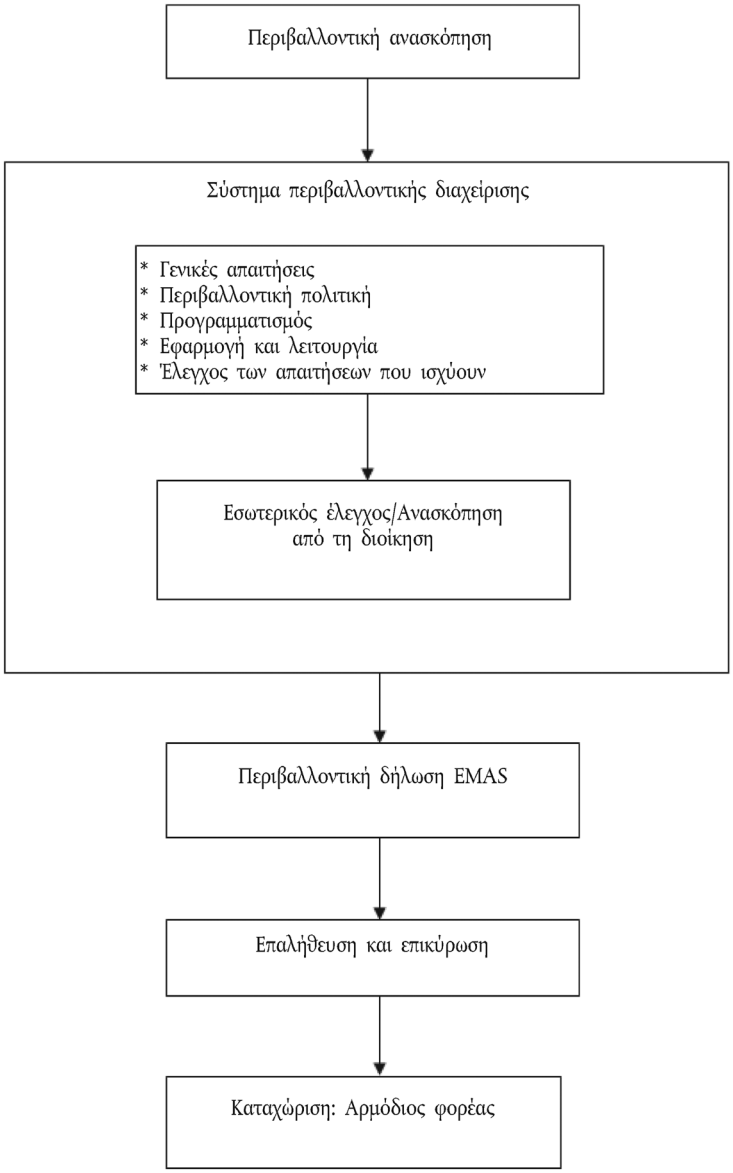
— τους δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων στους συγκεκριμένους τομείς,

— οσάκις ενδείκνυται, δείκτες αναφοράς της αριστείας και συστήματα βαθμολόγησης για τον προσδιορισμό των περιβαλλοντικών επιδόσεων.

[1] Ο ενδεικτικός κατάλογος των 11 τομέων προτεραιότητας για τους οποίους πρόκειται να καταρτιστούν τομεακά έγγραφα αναφοράς έχει δημοσιευθεί στην ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Θέσπιση του προγράμματος εργασίας με το οποίο καθορίζεται ενδεικτικός κατάλογος των τομέων για την έγκριση κλαδικών και διακλαδικών εγγράφων αναφοράς, βάσει του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1221/2009 περί της εκούσιας συμμετοχής οργανισμών σε κοινοτικό σύστημα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου (EMAS)».

Σχήμα 2

Γενικό χρονοδιάγραμμα εφαρμογής του EMAS

Πίνακας 2

Ενδεικτικό χρονοδιάγραμμα εφαρμογής του EMAS. Για κάθε δραστηριότητα παρατίθεται ο χρόνος που απαιτείται κατά μέσον όρο, πράγμα που σημαίνει ότι το χρονικό διάστημα μπορεί να είναι μικρότερο ή μεγαλύτερο ανάλογα με το κράτος μέλος, το μέγεθος του οργανισμού κ.λπ.

EMAS	Μήνας 1	Μήνας 2	Μήνας 3	Μήνας 4	Μήνας 5	Μήνας 6	Μήνας 7	Μήνας 8	Μήνας 9	Μήνας 10
Περιβαλλοντική ανασκόπηση	X	X								
Σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης		X	X	X	X	X	X			
Γενικές απαιτήσεις		X								
Περιβαλλοντική πολιτική		X								

EMAS	Μήνας 1	Μήνας 2	Μήνας 3	Μήνας 4	Μήνας 5	Μήνας 6	Μήνας 7	Μήνας 8	Μήνας 9	Μήνας 10
Προγραμματισμός: Περιβαλλοντικοί σκοποί και στόχοι		X								
Προγραμματισμός: Περιβαλλοντικό πρόγραμμα			X	X	X					
Εφαρμογή και λειτουργία: Πόροι, ρόλοι, υπευθυνότητες και αρμοδιότητες					X					
Εφαρμογή και λειτουργία: Επαγγελματική επάρκεια, εκπαίδευση και ευαισθητοποίηση, συμπεριλαμβανομένης της συμμετοχής των εργαζομένων					X					
Εφαρμογή και λειτουργία: Επικοινωνία (εσωτερική και εξωτερική)						X				
Εφαρμογή και λειτουργία: Τεκμηρίωση και έλεγχος εγγράφων		X	X	X	X	X				
Εφαρμογή και λειτουργία: Έλεγχος λειτουργίας						X	X			
Εφαρμογή και λειτουργία: σχέδια έκτακτης ανάγκης							X			
Έλεγχος: Παρακολούθηση και μετρήσεις, αξιολόγηση συμμόρφωσης, έλλειψη συμμόρφωσης, διορθωτικές και προληπτικές ενέργειες, έλεγχος αρχείων					X	X	X			
Έλεγχος: Εσωτερικός έλεγχος							X	X		
Ανασκόπηση από τη διοίκηση								X		
Περιβαλλοντική δήλωση EMAS									X	
Επαλήθευση και επικύρωση									X	
Καταχώριση										X

2. **Πώς πρέπει να εφαρμόζεται το EMAS**

2.1. *Περιβαλλοντική ανασκόπηση*

Το πρώτο στάδιο της ορθής εφαρμογής του EMAS είναι η διενέργεια ενδελεχούς ανάλυσης της εσωτερικής δομής και των δραστηριοτήτων του οργανισμού. Στόχος είναι ο προσδιορισμός των περιβαλλοντικών πτυχών που σχετίζονται με τις επιπτώσεις στο περιβάλλον. Στη βάση αυτή στηρίζεται ο σχεδιασμός ενός επίσημου συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης.

« *"Περιβαλλοντική ανασκόπηση"*: αρχική γενική ανάλυση των περιβαλλοντικών πτυχών, των περιβαλλοντικών επιπτώσεων και των περιβαλλοντικών επιδόσεων που σχετίζονται με τις δραστηριότητες, τα προϊόντα και τις υπηρεσίες ενός οργανισμού».

Η ανάλυση πρέπει να περιλαμβάνει τα εξής:

— τις νομικές απαιτήσεις που ισχύουν για τον οργανισμό,

— προσδιορισμό των άμεσων και έμμεσων περιβαλλοντικών πτυχών,

— κριτήρια για την εκτίμηση της σημασίας των περιβαλλοντικών πτυχών,

— εξέταση όλων των υφιστάμενων πρακτικών και διαδικασιών περιβαλλοντικής διαχείρισης,

— αξιολόγηση των πορισμάτων της διερεύνησης παρελθόντων συμβάντων.

« *"Περιβαλλοντική πτυχή"*: στοιχείο των δραστηριοτήτων, προϊόντων ή υπηρεσιών ενός οργανισμού, το οποίο έχει ή ενδέχεται να έχει επιπτώσεις στο περιβάλλον». Οι περιβαλλοντικές πτυχές είναι δυνατόν να σχετίζονται με τις εισροές (π.χ. κατανάλωση πρώτων υλών) ή τις εκροές (ατμοσφαιρικές εκπομπές, παραγωγή αποβλήτων κ.λπ.).

Σχήμα 3

Σχέση μεταξύ δραστηριοτήτων, περιβαλλοντικών πτυχών και περιβαλλοντικών επιπτώσεων

Ο οργανισμός χρειάζεται διαδικασίες που να διασφαλίζουν την κατάλληλη συνέχεια στις δραστηριότητες οι οποίες χαρακτηρίζονται σημαντικές στο πλαίσιο της πρώτης περιβαλλοντικής ανασκόπησης. Οι περιβαλλοντικές πτυχές και οι σχετικές επιπτώσεις ενδέχεται να αλλάξουν, όπως και οι δραστηριότητες του οργανισμού. Εάν πρόκειται για ουσιαστικές αλλαγές, ενδέχεται να χρειαστεί επικαιροποίηση της περιβαλλοντικής ανασκόπησης. Οι οργανισμοί θα πρέπει επίσης να είναι ενήμεροι για τις νέες εξελίξεις και τεχνικές, τα πρόσφατα αποτελέσματα ερευνών κ.λπ. που μπορούν να τους βοηθήσουν να επανεκτιμήσουν τη σημασία των περιβαλλοντικών πτυχών και την πιθανή ανάγκη διενέργειας νέας περιβαλλοντικής ανασκόπησης, εάν επέλθουν σημαντικές αλλαγές στις δραστηριότητες.

***Ποια είναι η διαδικασία διενέργειας περιβαλλοντικής ανασκόπησης*:**

Οι οργανισμοί οφείλουν:

— να προσδιορίζουν τις περιβαλλοντικές πτυχές που προκύπτουν από τις οικείες διεργασίες παραγωγής, δραστηριότητες ή υπηρεσίες και

— να καθορίζουν τα κριτήρια εκτίμησης της σημασίας των πτυχών αυτών. Τα κριτήρια αυτά πρέπει να είναι πλήρη και να επιδέχονται ανεξάρτητη επαλήθευση.

Ο οργανισμός δεν πρέπει να παραβλέπει την υποχρέωσή του να κοινοποιήσει τις προσδιορισθείσες περιβαλλοντικές πτυχές και τα πορίσματα της αξιολόγησης στα εξωτερικά ενδιαφερόμενα μέρη.

***Πώς πρέπει να προσδιορίζονται οι περιβαλλοντικές πτυχές*:**

Πρέπει να συλλέγονται όλα τα σχετικά στοιχεία.

Η διαδικασία αυτή μπορεί να συνεπάγεται:

— επισκέψεις στους χώρους δραστηριοτήτων για τον έλεγχο των εισροών και της παραγωγής (συνοδευόμενες από σημειώσεις και σχεδιαγράμματα, ανάλογα με τις ανάγκες),

— συλλογή χαρτών και εικόνων της τοποθεσίας,

— προσδιορισμό της εφαρμοστέας περιβαλλοντικής νομοθεσίας,

— συγκέντρωση όλων των περιβαλλοντικών και λοιπών αδειών και ανάλογων εγγράφων,

— έλεγχο όλων των πηγών πληροφοριών (εισερχόμενα τιμολόγια, καταμετρητές, δεδομένα σχετικά με τον εξοπλισμό κ.λπ.),

— έλεγχο της χρήσης των προϊόντων (συχνά είναι χρήσιμο να αρχίζει η διαδικασία από τα τμήματα προμηθειών και πωλήσεων),

— προσδιορισμό των προσώπων που κατέχουν καίριες θέσεις (διοίκηση και εργαζόμενοι). Θα πρέπει να καταγράφεται η άποψη των εργαζομένων που απασχολούνται σε όλα τα εσωτερικά συστήματα,

— αναζήτηση πληροφοριών από τους υπεργολάβους, οι οποίοι ενδέχεται να επηρεάζουν σε μεγάλο βαθμό τις περιβαλλοντικές επιδόσεις του οργανισμού,

— συνεκτίμηση των ατυχημάτων του παρελθόντος, των πορισμάτων της παρακολούθησης και των επιθεωρήσεων και

— προσδιορισμό των συνθηκών εκκίνησης και διακοπής της λειτουργίας και των σχετικών κινδύνων.

Πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τόσο οι άμεσες όσο και οι έμμεσες περιβαλλοντικές πτυχές, για τον προσδιορισμό των οποίων θεωρούνται χρήσιμοι οι ακόλουθοι ορισμοί:

« *"**Άμεση** περιβαλλοντική πτυχή"*: περιβαλλοντική πτυχή η οποία σχετίζεται με δραστηριότητες, προϊόντα ή υπηρεσίες του οργανισμού που υπάγονται στον άμεσο διοικητικό του έλεγχο».

« *"**Έμμεση** περιβαλλοντική πτυχή"*: περιβαλλοντική πτυχή η οποία είναι δυνατόν να προκύψει από την αλληλεπίδραση οργανισμού με τρίτα μέρη και την οποία δύναται να επηρεάσει, ως έναν εύλογο βαθμό, ο οργανισμός».

Είναι απαραίτητο να συνεκτιμώνται και οι έμμεσες πτυχές. Αυτό ισχύει για τους οργανισμούς τόσο του ιδιωτικού, όσο και του δημοσίου τομέα. Επομένως οι τοπικές αρχές, οι εταιρείες παροχής υπηρεσιών ή οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί, για παράδειγμα, πρέπει να συμπεριλαμβάνουν στην ανασκόπησή τους πτυχές που δεν αφορούν μόνο τους χώρους δραστηριοτήτων.

Οι οργανισμοί πρέπει να είναι σε θέση να αποδείξουν, στο πλαίσιο του οικείου συστήματος διαχείρισης, ότι έχουν εντοπίσει τις σημαντικές περιβαλλοντικές πτυχές των διαδικασιών προμηθειών που εφαρμόζουν και ότι έχουν καλύψει τις σημαντικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις που συνδέονται με τις εν λόγω πτυχές.

Πίνακας 3

Παραδείγματα άμεσων και έμμεσων πτυχών

Περιβαλλοντικές πτυχές	
Άμεσες πτυχές	Έμμεσες πτυχές
— Ατμοσφαιρικές εκπομπές	— Ζητήματα σχετικά με τον κύκλο ζωής των προϊόντων
— Εκπομπές στα ύδατα	— Επενδύσεις κεφαλαίου
— Απόβλητα	— Ασφαλιστικές υπηρεσίες
— Χρήση φυσικών πόρων και πρώτων υλών	— Αποφάσεις διοίκησης και προγραμματισμού
— Τοπικής εμβέλειας ζητήματα (θόρυβος, κραδασμοί, οσμές)	— Περιβαλλοντικές επιδόσεις των αναδόχων, υπεργολάβων και προμηθευτών
— Χρήση γης	— Επιλογή και σύνθεση των υπηρεσιών (π.χ. μεταφορές, τροφοδοσία κ.λπ.)
— Ατμοσφαιρικές εκπομπές που σχετίζονται με τις μεταφορές	
— Κίνδυνοι περιβαλλοντικών ατυχημάτων και καταστάσεων έκτακτης ανάγκης	

Στις άμεσες περιβαλλοντικές πτυχές πρέπει να συμπεριλαμβάνονται οι σχετικές νομικές απαιτήσεις και τα όρια αδειών, για παράδειγμα σε περίπτωση που συγκεκριμένοι ρύποι υπόκεινται σε οριακές τιμές εκπομπών ή άλλες απαιτήσεις, οι εν λόγω εκπομπές θα πρέπει να θεωρούνται άμεσες περιβαλλοντικές πτυχές.

Αξιολόγηση των περιβαλλοντικών πτυχών

Το επόμενο στάδιο συνίσταται στον συσχετισμό των πτυχών με τις επιδράσεις ή τις επιπτώσεις τους στο περιβάλλον. Στον πίνακα 4 παρατίθεται ένα παράδειγμα αυτού του συσχετισμού.

Πίνακας 4

Παραδείγματα περιβαλλοντικών πτυχών και επιπτώσεων

Δραστηριότητα	Περιβαλλοντική πτυχή	Περιβαλλοντικές επιπτώσεις
Μεταφορές	— Χρησιμοποιημένα μηχανέλαια — Ανθρακούχες εκπομπές φορτηγών και μηχανημάτων	— Ρύπανση του εδάφους, των υδάτων, της ατμόσφαιρας — Φαινόμενο του θερμοκηπίου
Κατασκευές	— Ατμοσφαιρικές εκπομπές στην ατμόσφαιρα, θόρυβος, κραδασμοί κ.λπ. από μηχανήματα εργοταξίου — Χρήση γης	— Ηχορύπανση και ρύπανση του εδάφους, των υδάτων και της ατμόσφαιρας — Καταστροφή της φυτοκάλυψης — Απώλεια βιοποικιλότητας

Δραστηριότητα	Περιβαλλοντική πτυχή	Περιβαλλοντικές επιπτώσεις
Εργασίες γραφείου	— Χρήση υλικών όπως χαρτί, μελάνες εκτυπωτών κ.λπ. — Κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας (που οδηγεί σε έμμεσες εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα)	— Ρύπανση από μεικτά αστικά απόβλητα — Φαινόμενο του θερμοκηπίου
Χημική βιομηχανία	— Λύματα — Εκπομπές πτητικών οργανικών ενώσεων — Εκπομπές ουσιών που καταστρέφουν τη στιβάδα του όζοντος	— Ρύπανση των υδάτων — Φωτοχημικός σχηματισμός όζοντος — Καταστροφή της στιβάδας του όζοντος

Το επόμενο στάδιο μετά τον προσδιορισμό των πτυχών και των επιπτώσεών τους είναι η διενέργεια ενδελεχούς αξιολόγησης καθενός από αυτά τα στοιχεία για να διαπιστωθούν οι σημαντικές περιβαλλοντικές πτυχές.

« *"Σημαντική περιβαλλοντική πτυχή":* περιβαλλοντική πτυχή η οποία έχει ή ενδέχεται να έχει σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον».

Κατά την εκτίμηση της σημασίας των πτυχών πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τα εξής:

i) οι δυνατότητες πρόκλησης βλάβης στο περιβάλλον·

ii) η ευπάθεια του τοπικού, περιφερειακού ή πλανητικού περιβάλλοντος·

iii) η κλίμακα, το πλήθος, η συχνότητα και η αναστρεψιμότητα της πτυχής, ή της επίπτωσης·

iv) η σχετική νομοθεσία για το περιβάλλον, εάν υπάρχει, και οι απαιτήσεις της·

v) η σπουδαιότητα για τα ενδιαφερόμενα μέρη και για το προσωπικό του οργανισμού.

Με βάση αυτά τα κριτήρια, ο οργανισμός μπορεί να καταρτίσει μια εσωτερική διαδικασία ή να χρησιμοποιήσει άλλα μέσα για να εκτιμήσει τη σημασία των περιβαλλοντικών πτυχών. Οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ) θα διαπιστώσουν ότι η εργαλειοθήκη του EMAS για τις ΜΜΕ [1] παρέχει πολύ χρήσιμες πληροφορίες.

Κατά την εκτίμηση της σημασίας των περιβαλλοντικών πτυχών είναι σημαντικό να λαμβάνονται υπόψη όχι μόνον οι κανονικές συνθήκες λειτουργίας, αλλά και οι συνθήκες εκκίνησης και διακοπής της λειτουργίας, καθώς και οι καταστάσεις έκτακτης ανάγκης. Πρέπει επίσης να συνεκτιμώνται οι παρελθούσες, οι τρέχουσες και οι προγραμματισμένες δραστηριότητες.

Για κάθε περιβαλλοντική πτυχή θα πρέπει να βαθμολογούνται οι αντίστοιχες επιπτώσεις σύμφωνα με:

— την τάξη μεγέθους τους — επίπεδα εκπομπών και κατανάλωσης ενέργειας και νερού κ.λπ.,

— τη σοβαρότητά τους — κίνδυνοι, τοξικότητα κ.λπ.,

— τη συχνότητα ή την πιθανότητα εμφάνισής τους,

— τους προβληματισμούς των ενδιαφερόμενων μερών,

— τις νομικές απαιτήσεις.

Πίνακας 5

Αξιολόγηση περιβαλλοντικών πτυχών

Κριτήρια αξιολόγησης	Παράδειγμα
Ποια παραγωγή ή ποιες δραστηριότητες του οργανισμού ενδέχεται να έχουν αρνητική επίδραση στο περιβάλλον;	Απόβλητα: μεικτά αστικά απόβλητα, απορρίμματα συσκευασίας, επικίνδυνα απόβλητα
Τάξη μεγέθους των πτυχών που ενδέχεται να έχουν επιπτώσεις στο περιβάλλον	Ποσότητα αποβλήτων: μεγάλη, μεσαία, μικρή

[1] http://ec.europa.eu/environment/emas/toolkit/.

Κριτήρια αξιολόγησης	Παράδειγμα
Σοβαρότητα των πτυχών που ενδέχεται να έχουν επιπτώσεις στο περιβάλλον	Επικινδυνότητα των αποβλήτων, τοξικότητα των υλικών: υψηλή, μεσαία, χαμηλή
Συχνότητα των πτυχών που ενδέχεται να έχουν επιπτώσεις στο περιβάλλον	Μεγάλη, μεσαία, μικρή
Ευαισθητοποίηση του κοινού και των εργαζομένων στις πτυχές που αφορούν τον οργανισμό	Σοβαρές καταγγελίες, κάποιες καταγγελίες, καμία καταγγελία
Δραστηριότητες του οργανισμού που ρυθμίζονται από την περιβαλλοντική νομοθεσία	Άδεια βάσει της νομοθεσίας περί αποβλήτων, υποχρεώσεις παρακολούθησης

Σημείωση: Είναι χρήσιμο να εκφράζονται ποσοτικά τα κριτήρια και η συνολική σημασία των συγκεκριμένων πτυχών.

Πώς ελέγχεται η συμμόρφωση με τις κείμενες διατάξεις

« *"Συμμόρφωση με τις κείμενες διατάξεις"*: η πλήρης εφαρμογή των εφαρμοστέων νομικών απαιτήσεων σχετικά με το περιβάλλον, συμπεριλαμβανομένων των όρων αδειοδότησης».

Τα κράτη μέλη πρέπει να διασφαλίζουν την πρόσβαση των οργανισμών σε πληροφόρηση και συνδρομή, τουλάχιστον για τα εξής θέματα:

— πληροφορίες σχετικά με τις εφαρμοστέες νομικές απαιτήσεις που αφορούν το περιβάλλον και

— προσδιορισμός των αρμόδιων εκτελεστικών αρχών για συγκεκριμένες νομικές απαιτήσεις που αφορούν το περιβάλλον.

Οι εκτελεστικές αρχές υποχρεούνται να ικανοποιούν τα αιτήματα παροχής πληροφοριών, τουλάχιστον των μικρών οργανισμών, τα οποία αφορούν τις νομικές απαιτήσεις σχετικά με το περιβάλλον, καθώς και τον τρόπο με τον οποίο οι οργανισμοί μπορούν να συμμορφωθούν με αυτές τις νομικές απαιτήσεις.

Ο προσδιορισμός όλων των εφαρμοστέων νομικών απαιτήσεων συνεπάγεται τη συνεκτίμηση των διαφόρων επιπέδων περιβαλλοντικής νομοθεσίας, κατά περίπτωση, όπως για παράδειγμα οι εθνικές, περιφερειακές ή τοπικές απαιτήσεις, συμπεριλαμβανομένων των κάθε είδους αδειών.

Ο οργανισμός πρέπει επίσης να λάβει υπόψη άλλες σχετικές απαιτήσεις, οι οποίες μπορεί να αφορούν, για παράδειγμα, τους όρους ανάθεσης συμβάσεων, τις συμβάσεις των επιχειρήσεων, τις εθελοντικές συμφωνίες τις οποίες έχει συνάψει ή προσυπογράψει ο οργανισμός κ.λπ.

Ο προσδιορισμός των νομικών απαιτήσεων στο σημείο αυτό είναι απαραίτητος ώστε να μπορεί ο οργανισμός να επισημάνει τυχόν απαιτήσεις που ενδέχεται να μην τηρηθούν. Εάν χρειαστεί, ο οργανισμός θα πρέπει να λάβει τότε μέτρα για τη συμμόρφωση με το σύνολο της σχετικής περιβαλλοντικής νομοθεσίας (βλέπε σημείο 2.2.5.2 για την αξιολόγηση της συμμόρφωσης με τις κείμενες διατάξεις).

2.2. *Σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης*

« *"Σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης"*: το τμήμα του συνολικού συστήματος διοίκησης το οποίο περιλαμβάνει την οργανωτική διάρθρωση, τον προγραμματισμό, τις αρμοδιότητες, τις πρακτικές, τις διαδικασίες, τις διεργασίες και τους πόρους για τη χάραξη, την εφαρμογή, την επίτευξη, την επισκόπηση και τη διατήρηση της περιβαλλοντικής πολιτικής και τη διαχείριση των περιβαλλοντικών πτυχών».

2.2.1. Γενικές απαιτήσεις

Αρχικά, ο οργανισμός πρέπει να καθορίζει και να τεκμηριώνει το πεδίο εφαρμογής του οικείου συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης.

Κάθε χώρος δραστηριοτήτων τον οποίο αφορά η καταχώριση στο EMAS πρέπει να πληροί όλες τις απαιτήσεις του EMAS.

Ο οργανισμός οφείλει να δημιουργήσει, να τεκμηριώσει, να εφαρμόζει και να διατηρεί σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης σύμφωνα με την ενότητα 4 του προτύπου EN ISO 14001. Εάν ο οργανισμός εφαρμόζει σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης (εκτός του ISO 14001) αναγνωρισμένο από την Επιτροπή [1], δεν χρειάζεται να επαναλάβει τα μέρη που έχουν ήδη αναγνωριστεί επισήμως στο πλαίσιο της επιδίωξης της συμμόρφωσης με τις απαιτήσεις του EMAS.

[1] Σύμφωνα με την επίσημη διαδικασία του άρθρου 45, όπως περιγράφεται στον κανονισμό για το EMAS.

2.2.2. Περιβαλλοντική πολιτική

« *"Περιβαλλοντική πολιτική"*: οι γενικές επιδιώξεις και κατευθύνσεις ενός οργανισμού όσον αφορά τις περιβαλλοντικές επιδόσεις του, όπως εκφράζονται επίσημα από τα ανώτατα διοικητικά όργανά του […]. Η πολιτική αυτή προσφέρει το πλαίσιο δράσης και ορισμού περιβαλλοντικών σκοπών και στόχων».

Η περιβαλλοντική πολιτική πρέπει να περιλαμβάνει τα εξής:

— δέσμευση συμμόρφωσης με τις νομικές και άλλες απαιτήσεις που σχετίζονται με τις περιβαλλοντικές πτυχές του οργανισμού,

— δέσμευση πρόληψης της ρύπανσης,

— δέσμευση συνεχούς βελτίωσης των περιβαλλοντικών επιδόσεων.

Η περιβαλλοντική πολιτική αποτελεί πλαίσιο δράσης και καθορισμού στρατηγικών περιβαλλοντικών σκοπών και στόχων (βλέπε παρακάτω). Πρέπει να είναι σαφής και να καλύπτει τις κύριες προτεραιότητες σύμφωνα με τις οποίες θα συγκεκριμενοποιηθούν σε μεγαλύτερο βαθμό οι ειδικοί σκοποί και στόχοι.

2.2.3. Προγραμματισμός

Αφού καλυφθούν τα βασικά υποκείμενα ζητήματα, όπως εξηγείται παραπάνω, η διαδικασία προχωρεί στον προγραμματισμό.

2.2.3.1. Περιβαλλοντικοί σκοποί και στόχοι

« *"Περιβαλλοντικός σκοπός"*: ο συνολικός περιβαλλοντικός σκοπός, που απορρέει από την περιβαλλοντική πολιτική, τον οποίο ορίζει να επιτύχει ένας οργανισμός, και ο οποίος εκφράζεται ποσοτικά όπου είναι εφικτό».

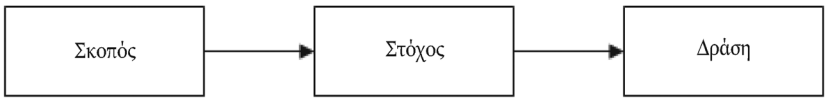
« *"Περιβαλλοντικός στόχος"*: λεπτομερής απαίτηση επιδόσεων, η οποία προκύπτει από τους περιβαλλοντικούς σκοπούς, εφαρμόζεται σ' έναν οργανισμό ή τμήματα αυτού και πρέπει να καθορίζεται και να τηρείται προκειμένου να υλοποιηθούν οι σκοποί αυτοί».

Ο οργανισμός πρέπει να καθορίσει και να τεκμηριώσει τους σκοπούς του, καθώς και λεπτομερείς στόχους για καθεμία από τις πτυχές που τον αφορούν, σύμφωνα με την περιβαλλοντική πολιτική του.

Μετά τον καθορισμό των σκοπών ακολουθεί το στάδιο του καθορισμού κατάλληλων σχετικών στόχων. Στο πλαίσιο των στόχων υπάρχει δυνατότητα προγραμματισμού συγκεκριμένων δράσεων που θα υλοποιηθούν για την επίτευξη ορθής περιβαλλοντικής διαχείρισης.

Σχήμα 4

Σχέση μεταξύ σκοπών, στόχων και δράσεων

Παράδειγμα:

Περιβαλλοντικός σκοπός	Ελαχιστοποίηση της παραγωγής επικίνδυνων αποβλήτων
Στόχος	Μείωση της χρήσης οργανικών διαλυτών στη διεργασία κατά 20 % εντός τριών ετών
Δράση	Επαναχρησιμοποίηση των διαλυτών, όταν υπάρχει δυνατότητα Ανακύκλωση των οργανικών διαλυτών

Οι σκοποί και οι στόχοι θα πρέπει να είναι μετρήσιμοι, όπου αυτό είναι δυνατόν, και να συνάδουν με την περιβαλλοντική πολιτική του οργανισμού. Χρήσιμα είναι τα κριτήρια «SMART» για τους στόχους:

— Specific (συγκεκριμένοι) — κάθε στόχος αφορά ένα και μόνο ζήτημα.

— Measurable (μετρήσιμοι) — κάθε στόχος πρέπει να εκφράζεται ποσοτικά.

— Achievable (εφικτοί) — πρέπει να είναι δυνατή η επίτευξη των στόχων.

— Realistic (ρεαλιστικοί) — οι στόχοι πρέπει να είναι απαιτητικοί και να ωθούν προς διαρκείς βελτιώσεις, χωρίς να είναι υπερβολικά φιλόδοξοι. Μετά την επίτευξή τους, υπάρχει πάντα δυνατότητα αναθεώρησής τους.

— Time-bound (χρονικά προσδιορισμένοι) — πρέπει να υπάρχει προθεσμία επίτευξης για κάθε στόχο.

2.2.3.2. Περιβαλλοντικό πρόγραμμα

« "Περιβαλλοντικό πρόγραμμα": η περιγραφή των μέτρων, αρμοδιοτήτων και μέσων που έχουν καθοριστεί ή μελετώνται για την επίτευξη των περιβαλλοντικών σκοπών και στόχων και οι προθεσμίες για την επίτευξη των περιβαλλοντικών σκοπών και στόχων».

Το περιβαλλοντικό πρόγραμμα αποτελεί εργαλείο που βοηθά τους οργανισμούς στον προγραμματισμό και την υλοποίηση των βελτιώσεων σε καθημερινή βάση. Πρέπει να είναι πάντα επικαιροποιημένο και αρκετά λεπτομερές, ώστε να παρέχει σαφή εικόνα της προόδου στην επίτευξη των στόχων. Πρέπει επίσης να καθορίζει τους αρμοδίους για την επίτευξη των σκοπών και των στόχων, καθώς και τις λεπτομέρειες για τους απαιτούμενους πόρους και τα σχετικά χρονοδιαγράμματα. Οι πόροι (π.χ. οικονομικά και τεχνικά μέσα ή προσωπικό) δεν μπορούν να αποτελούν περιβαλλοντικούς σκοπούς.

Στην πράξη, συχνά το πρόγραμμα καταρτίζεται υπό μορφή πίνακα και περιλαμβάνει τα εξής:

— περιβαλλοντικούς σκοπούς που συνδέονται με τις άμεσες και έμμεσες πτυχές·

— ειδικούς στόχους για την επίτευξη των σκοπών και

— · δράσεις, αρμοδιότητες, μέσα και χρονοδιάγραμμα για κάθε στόχο:

  — περιγραφή της (των) δράσης(-εων),

  — αρμόδιος για τον στόχο,

  — υφιστάμενη κατάσταση κατά την έναρξη της εφαρμογής,

  — απαραίτητα μέσα για την επίτευξη των στόχων,

  — συχνότητα της παρακολούθησης της προόδου στην επίτευξη των στόχων,

  — τελικό επιδιωκόμενο αποτέλεσμα, συμπεριλαμβανομένης της προθεσμίας.

  — πρέπει επίσης να τηρούνται αρχεία σχετικά με την ανωτέρω διαδικασία.

Κατά την κατάρτιση του προγράμματος πρέπει να συνεκτιμώνται τόσο οι άμεσες όσο και οι έμμεσες πτυχές. Ο οργανισμός θα πρέπει να δεσμευθεί για τη συνεχή βελτίωση των περιβαλλοντικών του επιδόσεων.

2.2.4. Εφαρμογή και λειτουργία

2.2.4.1. Πόροι, ρόλοι, υπευθυνότητες και αρμοδιότητες

Για να εφαρμοστεί με επιτυχία το EMAS, η ανώτατη διοίκηση του οργανισμού πρέπει να είναι πρόθυμη να διαθέσει τους πόρους και την οργανωτική δομή που απαιτούνται για την υποστήριξη του συστήματος, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται το ανθρώπινο δυναμικό και οι ειδικές δεξιότητες του προσωπικού, η οργανωτική υποδομή, η τεχνολογία και οι χρηματοοικονομικοί πόροι.

Στο πλαίσιο της περιβαλλοντικής ανασκόπησης θα έχουν εξεταστεί οι υφιστάμενες οργανωτικές υποδομές και διαχειριστικές πρακτικές και διαδικασίες. Στο σημείο αυτό ο οργανισμός πρέπει να προσαρμόσει τις εσωτερικές του δομές και διαδικασίες, εάν χρειαστεί.

Η ανώτατη διοίκηση του οργανισμού οφείλει να ορίσει εκπρόσωπο της διοίκησης, δηλαδή το άτομο που φέρει την τελική ευθύνη για το σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης. Ο ρόλος του εκπροσώπου αυτού είναι να διασφαλίζει την εφαρμογή, την τήρηση και την επικαιροποίηση όλων των απαιτήσεων του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης, καθώς και να ενημερώνει διαρκώς την ομάδα της γενικής διοίκησης σχετικά με τον τρόπο λειτουργίας του συστήματος. Ο εκπρόσωπος οφείλει επίσης να υποβάλλει εκθέσεις σχετικά με τα πλεονεκτήματα και τις αδυναμίες του συστήματος, καθώς και τις απαιτούμενες βελτιώσεις.

Ο εκπρόσωπος πρέπει να διαθέτει ειδίκευση και πείρα στα περιβαλλοντικά θέματα, στις νομικές απαιτήσεις που αφορούν το περιβάλλον, σε θέματα διαχείρισης, στις δεξιότητες των ομάδων εργασίας. Πρέπει επίσης να διαθέτει ηγετικές και συντονιστικές δεξιότητες. Ο οργανισμός πρέπει να εξασφαλίσει τη διαθεσιμότητα όλων αυτών των ικανοτήτων στο εσωτερικό του.

Επαγγελματική επάρκεια, εκπαίδευση και ευαισθητοποίηση

Ο οργανισμός πρέπει να ορίσει την πείρα και τις γνώσεις που οφείλει να διαθέτει το προσωπικό για την επίτευξη καλών επιδόσεων περιβαλλοντικής διαχείρισης.

Οφείλει να καθιερώσει, να εφαρμόζει και να διατηρεί μια διαδικασία για τον προσδιορισμό των αναγκών εκπαίδευσης και να καταβάλλει κάθε απαραίτητη προσπάθεια ώστε το προσωπικό που απασχολείται στο σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης να γνωρίζει επαρκώς:

— την περιβαλλοντική πολιτική του οργανισμού,

— τις νομικές απαιτήσεις και άλλες περιβαλλοντικές απαιτήσεις που ισχύουν για τον οργανισμό,

— τους σκοπούς και τους στόχους που έχουν καθοριστεί για τον οργανισμό στο σύνολό του, αλλά και για τα επιμέρους πεδία εργασιών,

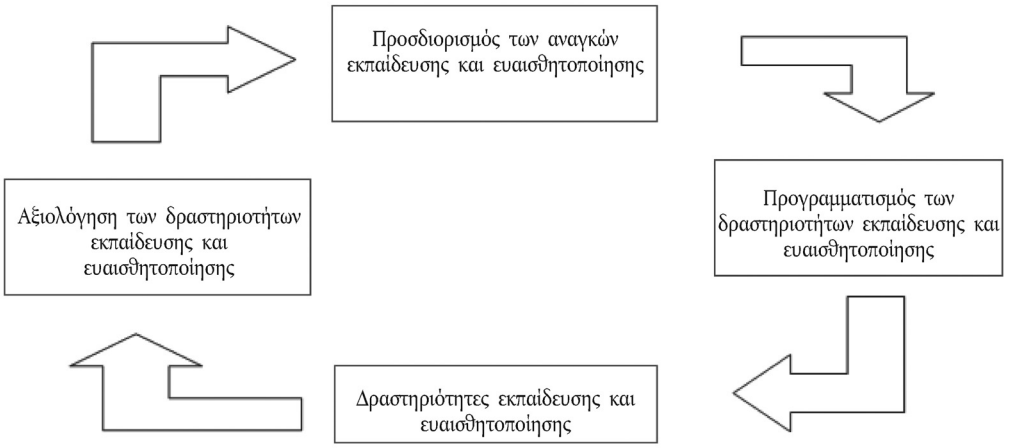
— τις περιβαλλοντικές πτυχές και επιπτώσεις, καθώς και τη μεθοδολογία παρακολούθησής τους,

— τον ρόλο και τις αρμοδιότητές του στο πλαίσιο του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης.

Όλα τα πρόσωπα που εργάζονται στον οργανισμό ή για λογαριασμό του θα πρέπει να γνωρίζουν τον ρόλο τους στο πλαίσιο του EMAS και τα οφέλη του συστήματος για το περιβάλλον. Πρέπει να εκπαιδεύονται, ή τουλάχιστον να έχουν πρόσβαση σε εκπαίδευση, στα θέματα περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης και στο σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης του οργανισμού.

Σχήμα 5

Διάγραμμα ροής της εκπαίδευσης στο πλαίσιο του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης

Η περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση μπορεί να επιτευχθεί μέσω εκπαιδευτικών ή άλλων δραστηριοτήτων, όπως οι επικοινωνιακές εκστρατείες, οι έρευνες κ.λπ.

Οι εργαζόμενοι που συμμετέχουν ενεργά στις διαδικασίες αποτελούν κινητήρια δύναμη για συνεχείς και επιτυχείς βελτιώσεις και συμβάλλουν στην εδραίωση του EMAS στον οργανισμό. Η συμμετοχή αυτή μπορεί να λάβει τη μορφή, για παράδειγμα, περιβαλλοντικής επιτροπής, ομάδων εργασίας, συστημάτων εισηγήσεων, προγραμμάτων παροχής κινήτρων ή άλλων δραστηριοτήτων.

Θα πρέπει να προβλέπονται ρόλοι για τους εργαζομένους σε διάφορα επίπεδα της ανάπτυξης και της εφαρμογής του συστήματος. Για παράδειγμα, το προσωπικό θα μπορούσε να συμμετέχει στα εξής:

— προσδιορισμός των περιβαλλοντικών πτυχών,

— κατάρτιση και αναθεώρηση διαδικασιών και/ή οδηγιών,

— πρόταση περιβαλλοντικών σκοπών και στόχων,

— συμμετοχή σε διαδικασία εσωτερικού ελέγχου,

— σύνταξη της περιβαλλοντικής δήλωσης του EMAS.

Η διοίκηση πρέπει να ενημερώνει συνεχώς τους εργαζομένους και να επιδιώκει να της υποβάλλουν τις παρατηρήσεις τους.

2.2.4.2. Επικοινωνία

Η καλή εσωτερική και εξωτερική αμφίδρομη επικοινωνία είναι απαραίτητη για την επιτυχή εφαρμογή ενός καταχωρισμένου στο EMAS συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης. Ο οργανισμός πρέπει να αναγνωρίσει την ανάγκη επικοινωνίας με τα ενδιαφερόμενα μέρη σχετικά με τα θέματα που άπτονται του περιβάλλοντος, καθώς και την αξία της επικοινωνίας αυτής. Είναι υποχρεωμένος να δημοσιοποιεί την περιβαλλοντική δήλωση και θα πρέπει να προσδιορίσει ποια στοιχεία θα ανακοινώνει και σε ποιον. Θα πρέπει επίσης να παρακολουθεί τα αποτελέσματα της επικοινωνιακής στρατηγικής του και να κρίνει αν αποδείχθηκε αποτελεσματική.

Η εσωτερική επικοινωνία θα πρέπει να είναι αμφίδρομη (από τις ανώτερες βαθμίδες προς τις κατώτερες και το αντίστροφο). Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με τη χρήση ενδοδικτύου, φυλλαδίων, εσωτερικών εκδόσεων, ενημερωτικών δελτίων, κουτιών υποβολής προτάσεων, συσκέψεων, πινάκων ανακοινώσεων κ.λπ.

Παραδείγματα εξωτερικής επικοινωνίας αποτελούν η περιβαλλοντική δήλωση του EMAS, το διαδίκτυο, οι ημέρες δράσης, τα δελτία Τύπου, τα φυλλάδια και η χρήση του λογοτύπου του EMAS, όπου αυτό επιτρέπεται και είναι εφικτό.

2.2.4.3. Τεκμηρίωση και έλεγχος εγγράφων

Απαιτείται τεκμηρίωση του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης, η οποία πρέπει να καλύπτει:

— την περιβαλλοντική πολιτική,

— τους περιβαλλοντικούς σκοπούς και στόχους,

— την περιγραφή του πεδίου εφαρμογής του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης,

— την περιγραφή των βασικών στοιχείων του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης,

— τους ρόλους, τις υπευθυνότητες και τις αρμοδιότητες,

— τη διαδικασία διαχείρισης του ελέγχου λειτουργίας,

— τις επιχειρησιακές διαδικασίες,

— τις οδηγίες εργασίας.

Η τεκμηρίωση θα πρέπει να είναι σαφής και περιεκτική, ώστε να μη δημιουργείται σύγχυση και να αποφεύγονται οι παρανοήσεις.

Τα έγγραφα του EMAS μπορούν να ενσωματώνονται σε άλλα διαχειριστικά συστήματα (σχετικά με την ποιότητα, την ενέργεια, την υγεία και την ασφάλεια κ.λπ.) ή το αντίστροφο, με στόχο τη βελτιστοποίησή τους, την αποφυγή των επικαλύψεων και τη μείωση του γραφειοκρατικού φόρτου.

Οι ΜΜΕ θα πρέπει να επιδιώκουν να θέτουν στη διάθεση του προσωπικού τους σαφές, απλό και εύχρηστο υλικό τεκμηρίωσης.

Εγχειρίδιο περιβαλλοντικής διαχείρισης

Το εγχειρίδιο αυτό καλύπτει την περιβαλλοντική πολιτική, τα περιβαλλοντικά πρωτόκολλα και τις σχετικές δραστηριότητες και πρέπει να εντάσσεται στο ετήσιο σχέδιο διαχείρισης του οργανισμού. Δεν χρειάζεται να είναι εκτενές και περίπλοκο. Πρέπει να βοηθά το προσωπικό να κατανοήσει τον τρόπο με τον οποίο ο οργανισμός κατάρτισε και δόμησε το οικείο σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης, τις διασυνδέσεις μεταξύ των διαφόρων τμημάτων του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης και τους ρόλους που έχουν ανατεθεί σε συγκεκριμένα άτομα στο πλαίσιο του συστήματος. Αν και οι περισσότεροι οργανισμοί επιλέγουν να συντάξουν ένα τέτοιο εγχειρίδιο, δεν είναι υποχρεωτικό.

Διαδικασίες

Τα έγγραφα σχετικά με τις διαδικασίες περιγράφουν ΠΩΣ, ΠΟΤΕ και από ΠΟΙΟΝ πρέπει να εκτελούνται συγκεκριμένες ενέργειες.

Παραδείγματα αποτελούν οι διαδικασίες για:

— τον προσδιορισμό και την αξιολόγηση των σημαντικών πτυχών,

— τη διαχείριση της συμμόρφωσης με τις κείμενες διατάξεις,

— τη διαχείριση των σημαντικών περιβαλλοντικών πτυχών που έχουν εντοπιστεί,

— τη διαχείριση της παρακολούθησης και των μετρήσεων,

— τη διαχείριση της ετοιμότητας για την αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών,

— τη διαχείριση των περιπτώσεων μη συμμόρφωσης και των προληπτικών και διορθωτικών ενεργειών,

— τον προσδιορισμό και τη διαχείριση της επαγγελματικής επάρκειας, της εκπαίδευσης και της ευαισθητοποίησης,

— τη διαχείριση της επικοινωνίας,

— τη διαχείριση των εγγράφων,

— τη διαχείριση των αρχείων,

— τη διαχείριση των εσωτερικών ελέγχων.

Οδηγίες εργασίας

Οι οδηγίες εργασίας πρέπει να είναι σαφείς και εύληπτες. Πρέπει να εξηγούν την καταλληλότητα των δραστηριοτήτων, τον περιβαλλοντικό κίνδυνο που σχετίζεται με αυτές, την ειδική κατάρτιση του προσωπικού που είναι αρμόδιο για τη διεξαγωγή τους και τον τρόπο επίβλεψής τους. Ίσως είναι χρήσιμη η επεξήγηση με εικόνες ή εικονογράμματα ή με άλλους τρόπους που εξασφαλίζουν ότι όλοι οι εργαζόμενοι μπορούν εύκολα να κατανοήσουν τις οδηγίες.

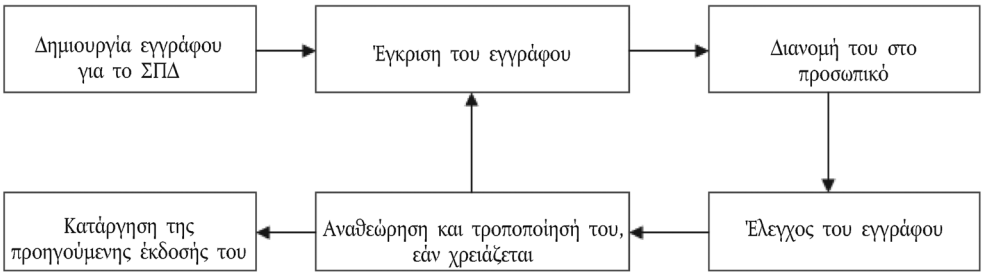
Διαχείριση εγγράφων

Ο οργανισμός οφείλει να καταρτίσει, να εφαρμόζει και να διατηρεί διαδικασία διαχείρισης των εγγράφων που συντάσσονται για το σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης (ΣΠΔ). Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να αποδίδεται στα αρχεία (βλέπε σημείο 2.2.5.4).

Προς τούτο απαιτείται μια διαδικασία για τα εξής:

Σχήμα 6

Διαδικασία διαχείρισης εγγράφων στο πλαίσιο συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης

Το σύστημα θα πρέπει να εξασφαλίζει ότι οι διάφορες εκδόσεις των εγγράφων είναι πάντα διαθέσιμες και ότι τα έγγραφα παραμένουν ευανάγνωστα και εντοπίζονται εύκολα.

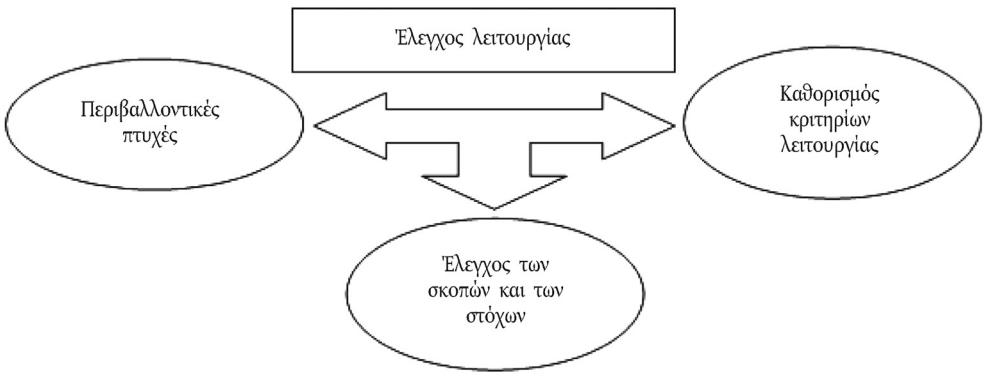
Μπορούν επίσης να συμπεριλαμβάνονται έγγραφα από εξωτερικές πηγές, καθώς είναι συχνά απαραίτητα για τη διασφάλιση της εύρυθμης λειτουργίας του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης. Τα έγγραφα αυτά θα μπορούσαν να περιέχουν πληροφορίες από τις τοπικές αρχές και τη δημόσια διοίκηση, εγχειρίδια χρήσης του εξοπλισμού, δελτία δεδομένων υγείας και ασφάλειας κ.λπ.

2.2.4.4. Έλεγχος λειτουργίας

Ο έλεγχος λειτουργίας περιλαμβάνει τον προσδιορισμό και τον προγραμματισμό των λειτουργιών που συνδέονται με τις σημαντικές περιβαλλοντικές πτυχές, σε συμφωνία με την περιβαλλοντική πολιτική και τους περιβαλλοντικούς σκοπούς και στόχους (βλέπε σχήμα 7). Μπορεί επίσης να καλύπτει δραστηριότητες όπως η συντήρηση του εξοπλισμού, οι συνθήκες εκκίνησης και διακοπής της λειτουργίας, η διαχείριση των αναδόχων που δραστηριοποιούνται στον χώρο δραστηριοτήτων και οι υπηρεσίες που παρέχουν προμηθευτές ή πωλητές. Πρέπει να καθιερώνονται διαδικασίες για την αντιμετώπιση των εντοπισθέντων κινδύνων, τον καθορισμό στόχων και τη μέτρηση των περιβαλλοντικών επιδόσεων (κατά προτίμηση μέσω σαφών περιβαλλοντικών δεικτών). Οι διαδικασίες πρέπει να ορίζουν τις κανονικές συνθήκες λειτουργίας. Πρέπει επίσης να ορίζονται και να περιγράφονται οι μη κανονικές συνθήκες και οι καταστάσεις έκτακτης ανάγκης. Οι διαδικασίες ελέγχου λειτουργίας πρέπει να τεκμηριώνονται επαρκώς και να υπόκεινται σε εσωτερικούς ελέγχους.

Σχήμα 7

Έλεγχος λειτουργίας

2.2.4.5. Ετοιμότητα και ανταπόκριση σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης

Ο οργανισμός πρέπει να καταρτίσει, να εφαρμόζει και να διατηρεί διαδικασίες για τον προσδιορισμό των δυνητικών καταστάσεων έκτακτης ανάγκης και δυνητικών ατυχημάτων με στόχο:

— την αποφυγή του κινδύνου ατυχήματος,

— την περιγραφή του τρόπου με τον οποίο ο οργανισμός ανταποκρίνεται στα ατυχήματα,

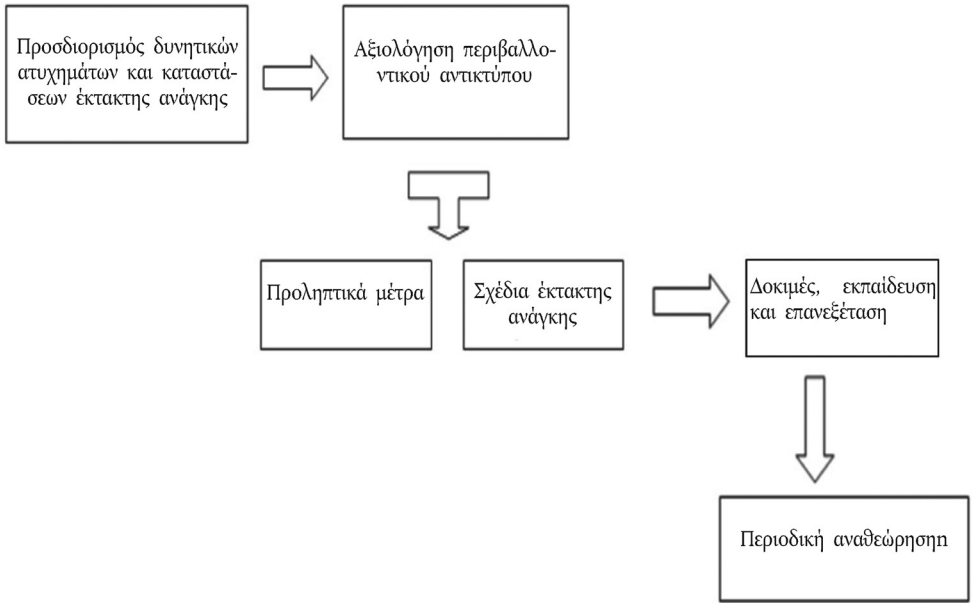
— την πρόληψη ή τον μετριασμό των σχετικών αρνητικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων.

Το σχέδιο έκτακτης ανάγκης είναι απαραίτητο για τη βιομηχανία και για τους οργανισμούς που συμμετέχουν σε δυνητικά επικίνδυνες δραστηριότητες.

Ο οργανισμός πρέπει να επανεξετάζει περιοδικά τις οικείες διαδικασίες ετοιμότητας (συμπεριλαμβανομένης της κατάλληλης εκπαίδευσης) και ανταπόκρισης σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης. Εάν χρειάζεται, θα πρέπει να τις αναθεωρεί, ιδίως μετά από ατυχήματα ή καταστάσεις έκτακτης ανάγκης. Επίσης, οι διαδικασίες θα πρέπει να υποβάλλονται σε περιοδικές δοκιμές.

Σχήμα 8

Σχέδια έκτακτης ανάγκης

2.2.5. Έλεγχος

2.2.5.1. Παρακολούθηση και μέτρηση

Ο οργανισμός πρέπει να καταρτίσει, να εφαρμόζει και να διατηρεί διαδικασία για την τακτική παρακολούθηση και μέτρηση σημαντικών παραμέτρων, όπως οι ατμοσφαιρικές εκπομπές, τα λύματα και ο θόρυβος, ώστε να αποκομίζει προστιθέμενη αξία από τις διαπιστώσεις. Η υποβολή στοιχείων σχετικά με τους βασικούς δείκτες επιδόσεων είναι υποχρεωτική (βλέπε σημείο 2.3.2).

Πρέπει να συνεκτιμώνται οι νομικές απαιτήσεις σχετικά με την παρακολούθηση, ενώ τα κριτήρια παρακολούθησης, όπως η συχνότητα των επιθεωρήσεων και η μεθοδολογία, πρέπει να πληρούν τις εν λόγω απαιτήσεις. Οι σχετικές πληροφορίες χρησιμεύουν για:

— τη συμμόρφωση με τις νομικές απαιτήσεις και τους κανονισμούς,

— την επακριβή αξιολόγηση των περιβαλλοντικών επιδόσεων,

— τη σύνταξη άρτιας δήλωσης EMAS με διαφάνεια.

Ανάλογα με τις ανάγκες του οργανισμού, μπορούν επίσης να μετρώνται και να παρακολουθούνται και άλλοι παράγοντες, όπως οι εξής:

— σημαντικές περιβαλλοντικές πτυχές,

— περιβαλλοντική πολιτική και περιβαλλοντικοί σκοποί,

— βαθμός ευαισθητοποίησης των εργαζομένων κ.λπ.

Ο εξοπλισμός μετρήσεων πρέπει να βαθμονομείται τακτικά, ώστε να τηρείται η νομοθεσία και να επιτυγχάνονται ακριβή αποτελέσματα.

2.2.5.2. Αξιολόγηση της συμμόρφωσης με τις κείμενες διατάξεις

Η συμμόρφωση με τις κείμενες διατάξεις αποτελεί βασική απαίτηση του κανονισμού για το EMAS και, εάν δεν τηρείται, οι οργανισμοί δεν μπορούν να καταχωριστούν στο σύστημα. Επομένως, πρέπει να διαθέτουν διαδικασία για την τακτική ανασκόπηση και αξιολόγηση της συμμόρφωσης.

Ο αποτελεσματικότερος τρόπος επίτευξης αυτού του σκοπού είναι η κατάρτιση καταλόγου όλων των σχετικών νομοθετικών και ειδικών απαιτήσεων και η σύγκρισή τους με τις συγκεκριμένες συνθήκες του οργανισμού (βλέπε πίνακα 6). Ενδέχεται να χρειαστεί να χρησιμοποιήσουν οι μεγαλύτεροι και πιο περίπλοκοι οργανισμοί βάσεις δεδομένων ή να ζητήσουν εξωτερική συνδρομή.

Εάν ο επαληθευτής διαπιστώσει περιστατικά έλλειψης συμμόρφωσης με τις κείμενες διατάξεις, τα οποία δεν έχουν επανορθωθεί, δεν επιτρέπεται να επικυρώσει την περιβαλλοντική δήλωση ούτε να υπογράψει την τελική δήλωση (παράρτημα VII).

Πίνακας 6

Παράδειγμα απλής αξιολόγησης της συμμόρφωσης με τις κείμενες διατάξεις

Εφαρμοστέα περιβαλλοντική νομοθεσία	Ειδική απαίτηση	Κατάσταση του οργανισμού	Αποτέλεσμα
Νομοθεσία περί αποβλήτων	— Άδεια παραγωγής αποβλήτων — Διαχείριση αποβλήτων	— Μη επικαιροποιημένη άδεια — Διαχείριση αποβλήτων υπό έλεγχο	Επικαιροποίηση της άδειας
Νομοθεσία περί ατμοσφαιρικών εκπομπών	— Όρια εκπομπών (NO_x, SO_x, σωματίδια κ.λπ.) — Άδεια για λέβητες	— Εντός των ορίων — Επικαιροποιημένες άδειες	ΟΚ
Νομοθεσία περί θορύβου	— Όριο θορύβου στην περιοχή	— Εντός των επιτρεπόμενων ορίων	ΟΚ
Νομοθεσία περί επεξεργασίας λυμάτων	— Ειδική επεξεργασία (αφαίρεση φωσφόρου και αζώτου) — Όρια υγρών αποβλήτων — Άδεια απόρριψης σε υδατορεύματα	— Δεν έχει εφαρμοστεί ακόμη — Δεν συμμορφώνεται πλήρως — Μη επικαιροποιημένη άδεια	Διόρθωση της κατάστασης
Νομοθεσία περί εκπομπών αερίων θερμοκηπίου	— Κατανεμηθέντα όρια αερίων θερμοκηπίου	— Εντός του ορίου	ΟΚ. Υπάρχει δυνατότητα πώλησης ορισμένων δικαιωμάτων εκπομπών

2.2.5.3. Μη συμμορφώσεις, διορθωτικές και προληπτικές ενέργειες

Ο οργανισμός πρέπει να καταρτίσει, να εφαρμόζει και να διατηρεί διαδικασία για την αντιμετώπιση διαπιστωμένων και δυνητικών περιπτώσεων μη συμμόρφωσης με τις απαιτήσεις του EMAS.

Η διαδικασία αυτή πρέπει να περιλαμβάνει τρόπους για:

— τον εντοπισμό και τη διόρθωση της εκάστοτε περίπτωσης,

— τη διερεύνηση των αιτίων και των επιδράσεων της εκάστοτε περίπτωσης,

— την αξιολόγηση της ανάγκης ανάληψης ενεργειών για την αποφυγή των υποτροπών,

— την καταγραφή των αποτελεσμάτων των αναλαμβανόμενων διορθωτικών ενεργειών,

— την αξιολόγηση της ανάγκης λήψης μέτρων για την πρόληψη των περιπτώσεων μη συμμόρφωσης,

— την ανάληψη των ενδεδειγμένων προληπτικών ενεργειών για την αποφυγή τους και

— την ανασκόπηση της αποτελεσματικότητας των αναλαμβανόμενων διορθωτικών και προληπτικών ενεργειών.

Ως μη συμμόρφωση νοείται η κάθε είδους αδυναμία τήρησης των βασικών απαιτήσεων που καθορίζονται στις διαδικασίες και τις τεχνικές οδηγίες.

Οι περιπτώσεις μη συμμόρφωσης μπορεί να οφείλονται σε ανθρώπινο σφάλμα ή σφάλμα κατά την εφαρμογή. Οι αλλαγές με στόχο τη διόρθωσή τους και την αποφυγή των υποτροπών πρέπει να πραγματοποιούνται το συντομότερο δυνατόν.

Οι περιπτώσεις μη συμμόρφωσης μπορούν να εντοπιστούν μέσω:

— του ελέγχου λειτουργίας,

— του εσωτερικού ή εξωτερικού ελέγχου,

— της ανασκόπησης από τη διοίκηση ή

— στο πλαίσιο της καθημερινής δραστηριότητας.

Διορθωτικές και προληπτικές ενέργειες

Οι εκπρόσωποι της διοίκησης για το EMAS πρέπει να ενημερώνονται σχετικά με τις περιπτώσεις μη συμμόρφωσης, ώστε να μπορούν να αποφασίζουν σχετικά με την ανάληψη διορθωτικών ενεργειών, εάν κρίνεται σκόπιμο.

Στις περιπτώσεις που εντοπίζονται δυνητικές περιπτώσεις μη συμμόρφωσης, οι εκπρόσωποι της διοίκησης για το EMAS πρέπει να ενημερώνονται, ώστε να μπορούν να αποφασίζουν σχετικά με την ανάληψη προληπτικών ενεργειών, εάν κρίνεται σκόπιμο.

Τόσο οι διορθωτικές, όσο και οι προληπτικές ενέργειες, πρέπει να καταγράφονται. Κατά συνέπεια, ενδέχεται να χρειαστεί να τροποποιηθεί η τεκμηρίωση του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης.

2.2.5.4. Έλεγχος αρχείων

Ο οργανισμός πρέπει να δημιουργήσει σύστημα τήρησης αρχείων για να αποδεικνύει τη συμμόρφωσή του με τις απαιτήσεις του οικείου συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης.

Επίσης, οφείλει να καταρτίσει, να εφαρμόζει και να διατηρεί διαδικασία διαχείρισης των αρχείων του, η οποία θα πρέπει να καλύπτει την αναγνώριση, την αποθήκευση, την προστασία, την ανάκτηση, τη φύλαξη και την τελική διάθεση των αρχείων.

Τα αρχεία πρέπει να είναι και να παραμένουν αναγνωρίσιμα, ευανάγνωστα, επικαιροποιημένα και ιχνηλάσιμα.

Παραδείγματα αρχείων:

— κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας, νερού και πρώτων υλών,

— παραγωγή αποβλήτων (επικίνδυνων και μη),

— εκπομπές αερίων θερμοκηπίου,

— συμβάντα, ατυχήματα και καταγγελίες,

— νομικές απαιτήσεις,

— εκθέσεις ελέγχου και ανασκοπήσεις από τη διοίκηση,

— εκθέσεις επιθεωρήσεων,

— σημαντικές περιβαλλοντικές πτυχές,

— μη συμμορφώσεις, διορθωτικές και προληπτικές ενέργειες,

— επικοινωνία και εκπαίδευση,

— εισηγήσεις του προσωπικού και

— εκπαίδευση και σεμινάρια.

2.2.6. Εσωτερικός έλεγχος

Στο πλαίσιο του EMAS δίδεται ιδιαίτερο βάρος στον εσωτερικό έλεγχο, ο οποίος περιγράφεται στο παράρτημα III.

« *"Εσωτερικός περιβαλλοντικός έλεγχος":* η συστηματική, τεκμηριωμένη, περιοδική και αντικειμενική αξιολόγηση των περιβαλλοντικών επιδόσεων ενός οργανισμού, του συστήματος διοίκησης και των διεργασιών για την προστασία του περιβάλλοντος».

Ο οργανισμός πρέπει να καταρτίσει διαδικασία εσωτερικού ελέγχου στο πλαίσιο του συστήματος διαχείρισης. Η διαδικασία αυτή πρέπει να καλύπτει τις αρμοδιότητες και τις απαιτήσεις σχετικά με τον προγραμματισμό και τη διενέργεια των ελέγχων, τη σύνταξη εκθέσεων αποτελεσμάτων και την τήρηση αρχείων, καθώς και τον καθορισμό των κριτηρίων, της έκτασης, της συχνότητας και των μεθόδων του ελέγχου.

Ο εσωτερικός έλεγχος αποσκοπεί στα εξής:

να διαπιστωθεί αν το σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης πληροί τις απαιτήσεις του κανονισμού για το EMAS·

να διαπιστωθεί αν το εν λόγω σύστημα εφαρμόζεται και διατηρείται σωστά·

να διασφαλιστεί ότι η διοίκηση του οργανισμού λαμβάνει τις αναγκαίες πληροφορίες για την ανασκόπηση των περιβαλλοντικών επιδόσεών του·

να διαπιστωθεί η αποτελεσματικότητα του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης.

Ο έλεγχος αυτός πρέπει να διενεργείται με αντικειμενικό τρόπο από ανεξάρτητο προσωπικό. Ο εσωτερικός ελεγκτής μπορεί να είναι εκπαιδευμένο μέλος του προσωπικού ή εξωτερικός συνεργάτης ή ομάδα.

Γενικοί κανόνες

— Καθιέρωση προγράμματος ελέγχων,

— Προσδιορισμός της έκτασης του ελέγχου, η οποία εξαρτάται από το μέγεθος και το είδος του οργανισμού. Η έκταση του ελέγχου πρέπει να προσδιορίζει τα καλυπτόμενα θεματικά πεδία, τις δραστηριότητες που υπόκεινται σε έλεγχο, τα περιβαλλοντικά κριτήρια που λαμβάνονται υπόψη και την καλυπτόμενη από τον έλεγχο χρονική περίοδο,

— Προσδιορισμός των απαιτούμενων πόρων για τη διενέργεια του ελέγχου, π.χ. επαρκώς καταρτισμένο προσωπικό με καλή γνώση της δραστηριότητας, των τεχνικών και περιβαλλοντικών πτυχών και των νομικών απαιτήσεων,

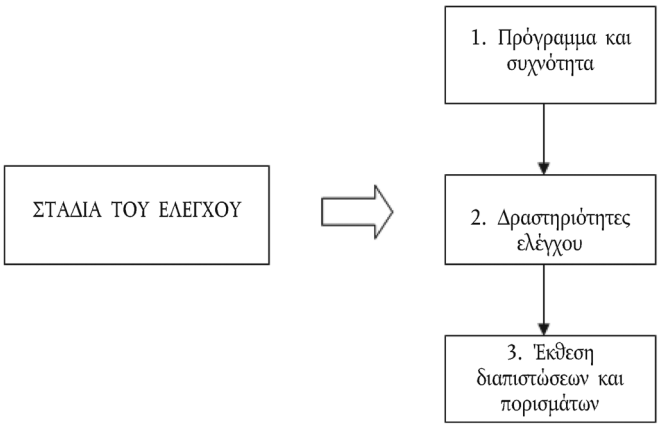
— Μέριμνα ώστε όλες οι δραστηριότητες του οργανισμού να διεξάγονται σύμφωνα με προκαθορισμένες διαδικασίες και

— Εντοπισμός δυνητικών νέων προβλημάτων και εφαρμογή μέτρων για την αποφυγή της εμφάνισής τους.

Στάδια του εσωτερικού ελέγχου

Σχήμα 9

Στάδια του εσωτερικού ελέγχου

2.2.6.1. Πρόγραμμα και συχνότητα ελέγχου

Το πρόγραμμα πρέπει να περιλαμβάνει:

— τους ειδικούς στόχους του εσωτερικού ελέγχου,

— τον τρόπο με τον οποίο θα ελέγχεται αν το σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης χαρακτηρίζεται από συνοχή, είναι σύμφωνο με την πολιτική και το πρόγραμμα του οργανισμού και πληροί τις απαιτήσεις του EMAS,

— τη συμμόρφωση με τις ισχύουσες κανονιστικές απαιτήσεις για το περιβάλλον.

Ο οργανισμός πρέπει να διενεργεί εσωτερικούς ελέγχους σε ετήσια βάση για να έχει σαφή εικόνα σχετικά με τις σημαντικές περιβαλλοντικές πτυχές του. Ο κύκλος του ελέγχου, που καλύπτει το σύνολο των δραστηριοτήτων του οργανισμού, πρέπει να ολοκληρώνεται εντός τριετίας. Οι μικροί οργανισμοί μπορούν να παρατείνουν αυτήν την περίοδο μέχρι τα τέσσερα έτη.

Η συχνότητα ελέγχου κάθε συγκεκριμένης δραστηριότητας διαφέρει ανάλογα με:

— τη φύση, την κλίμακα και την πολυπλοκότητα των δραστηριοτήτων,

— τη σημασία των σχετικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων,

— τη σπουδαιότητα και την οξύτητα των προβλημάτων που διαπιστώθηκαν σε προηγούμενους ελέγχους και

— το ιστορικό περιβαλλοντικών προβλημάτων.

Κατά κανόνα, οι σύνθετες δραστηριότητες με σημαντικότερες περιβαλλοντικές επιπτώσεις πρέπει να ελέγχονται συχνότερα.

Για να επιτευχθούν ικανοποιητικά αποτελέσματα, το σύνολο του προσωπικού που μετέχει σε εσωτερικό έλεγχο πρέπει να έχει σαφή ιδέα σχετικά με τους περιβαλλοντικούς σκοπούς της διαδικασίας και τους ειδικούς ρόλους όλων των συμμετεχόντων (διευθυντές, προϊστάμενοι, εργαζόμενοι, ελεγκτές κ.λπ.).

2.2.6.2. Δραστηριότητες εσωτερικού ελέγχου

Είναι σημαντικό να προετοιμάζεται ο εσωτερικός έλεγχος. Πρώτον, πρέπει να ορίζεται ο ελεγκτής ή η ελεγκτική ομάδα. Ο οργανισμός μπορεί να χρησιμοποιεί μέλη του δικού του προσωπικού ως ελεγκτές ή να προσλαμβάνει εξωτερικούς ελεγκτές. Οι ελεγκτές πρέπει να είναι αντικειμενικοί και αμερόληπτοι και να διαθέτουν τις κατάλληλες δεξιότητες και την κατάλληλη κατάρτιση. Ο ελεγκτής / η ελεγκτική ομάδα πρέπει:

— να καταρτίζει κατάλληλο πρόγραμμα ελέγχου συλλέγοντας στοιχεία σχετικά με τον σκοπό, την έκταση, τον τόπο και την ημερομηνία που έχει συμφωνηθεί με τον οργανισμό,

— να διαβιβάζει αρκετά έγκαιρα το πρόγραμμα ελέγχου στον οργανισμό,

— να καταρτίζει καταλόγους ελέγχου,

— να κατανέμει τα καθήκοντα στα μέλη της ελεγκτικής ομάδας.

Για να αποβεί εποικοδομητικός ο έλεγχος, η ελεγκτική ομάδα πρέπει να ελέγχει τη συμμόρφωση με την περιβαλλοντική νομοθεσία, την επίτευξη των σκοπών και των στόχων και την αποτελεσματικότητα και την καταλληλότητα του συστήματος διαχείρισης.

Η διαδικασία του ελέγχου πρέπει να περιλαμβάνει τα εξής στάδια:

— κατανόηση του συστήματος διαχείρισης,

— αξιολόγηση των πλεονεκτημάτων και των αδυναμιών του συστήματος,

— συλλογή σχετικών αποδεικτικών στοιχείων (π.χ. δεδομένα, αρχεία, έγγραφα),

— αξιολόγηση των διαπιστώσεων του ελέγχου,

— σύνταξη των πορισμάτων του ελέγχου και

— έκθεση των διαπιστώσεων και των πορισμάτων του ελέγχου.

2.2.6.3. Έκθεση των διαπιστώσεων και των πορισμάτων του ελέγχου

Στόχος της έκθεσης ελέγχου είναι να παρέχει στη διοίκηση:

— έγγραφες αποδείξεις σχετικά με την έκταση του ελέγχου,

— στοιχεία σχετικά με τον βαθμό επίτευξης των σκοπών,

— στοιχεία σχετικά με το κατά πόσον οι σκοποί συνάδουν με την περιβαλλοντική πολιτική του οργανισμού,

— στοιχεία σχετικά με την αξιοπιστία και την αποτελεσματικότητα του συστήματος παρακολούθησης,

— προτάσεις διορθωτικών μέτρων, εάν απαιτούνται.

Η έκθεση πρέπει να υποβάλλεται στον εκπρόσωπο της διοίκησης για το EMAS, ο οποίος οριστικοποιεί τα διορθωτικά μέτρα εάν έχουν εντοπιστεί περιπτώσεις μη συμμόρφωσης (συμπεριλαμβανομένων τυχόν περιπτώσεων έλλειψης συμμόρφωσης με τις κείμενες διατάξεις).

2.2.7. Ανασκόπηση από τη διοίκηση

Η ανώτατη διοίκηση οφείλει να επανεξετάζει τακτικά (τουλάχιστον ετησίως) το σύστημα διαχείρισης για να διασφαλίζει ότι εξυπηρετεί τον σκοπό για τον οποίο προορίζεται και ότι είναι αποτελεσματικό. Πρέπει να καταγράφεται η ανασκόπηση από τη διοίκηση και να τηρούνται αρχεία.

Περιεχόμενο της ανασκόπησης από τη διοίκηση

Εισροές:

— Αποτελέσματα των εσωτερικών ελέγχων, συμπεριλαμβανομένης της αξιολόγησης της συμμόρφωσης με τις κείμενες διατάξεις

— Εξωτερική επικοινωνία

— Καταγγελίες

— Βαθμός επίτευξης των περιβαλλοντικών σκοπών και στόχων

— Πρόοδος των διορθωτικών και προληπτικών ενεργειών

— Ενέργειες σε συνέχεια προηγούμενων ανασκοπήσεων από τη διοίκηση

— Αλλαγές συνθηκών, π.χ. νομικές εξελίξεις, μεταβολές στις περιβαλλοντικές πτυχές

— Συστάσεις για βελτίωση.

Οι εκροές περιλαμβάνουν όλες τις αποφάσεις και δραστηριότητες, καθώς και τις αλλαγές στην περιβαλλοντική πολιτική, στους περιβαλλοντικούς σκοπούς και στόχους και σε άλλες πτυχές του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης.

2.3. *Περιβαλλοντική δήλωση του EMAS*

« *"Περιβαλλοντική δήλωση"*: ολοκληρωμένη πληροφόρηση του κοινού και άλλων ενδιαφερομένων σχετικά με: τη διάρθρωση και τις δραστηριότητες του οργανισμού, την περιβαλλοντική πολιτική και το σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης του οργανισμού, τις περιβαλλοντικές πτυχές και επιπτώσεις του οργανισμού, το περιβαλλοντικό πρόγραμμα, τους περιβαλλοντικούς σκοπούς και στόχους του οργανισμού, τις περιβαλλοντικές επιδόσεις και τη συμμόρφωση του οργανισμού με τις υποχρεώσεις που υπέχει δυνάμει της νομοθεσίας όσον αφορά το περιβάλλον […]».

Η δήλωση αυτή αποτελεί ένα από τα αποκλειστικά χαρακτηριστικά του EMAS σε σύγκριση με άλλα συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης.

Για το κοινό, επιβεβαιώνει τη δέσμευση του οργανισμού να αναλάβει δράση στον τομέα του περιβάλλοντος.

Για τον οργανισμό, αποτελεί μια καλή ευκαιρία να εκθέσει τις προσπάθειες που καταβάλλει για τη βελτίωση του περιβάλλοντος.

Μολονότι το EMAS προβλέπει ορισμένες ελάχιστες απαιτήσεις για την εν λόγω δήλωση, ο οργανισμός μπορεί να αποφασίσει σχετικά με τον βαθμό λεπτομέρειας της δήλωσης, καθώς και σχετικά με τη δομή και τη διάταξή της υπό την προϋπόθεση ότι το περιεχόμενό της είναι σαφές, έγκυρο, αξιόπιστο και ορθό. Εναπόκειται στον οργανισμό να αποφασίσει αν επιθυμεί να συμπεριλαμβάνει την περιβαλλοντική δήλωση στην ετήσια έκθεσή του ή σε άλλες εκθέσεις, π.χ. στην έκθεση για την εταιρική κοινωνική ευθύνη.

2.3.1. Ελάχιστο περιεχόμενο της περιβαλλοντικής δήλωσης του EMAS

1. Κατανοητή και σαφής περιγραφή του οργανισμού που καταχωρίζεται στο EMAS και σύνοψη των δραστηριοτήτων, προϊόντων και υπηρεσιών του καθώς και, κατά περίπτωση, των σχέσεών του με τυχόν μητρικό οργανισμό

   Πρέπει να συμπεριλαμβάνονται διαγράμματα, χάρτες, διαγράμματα ροής, αεροφωτογραφίες κ.λπ. για την επεξήγηση του περιεχομένου. Πρέπει επίσης να παρατίθενται κωδικοί NACE για την περιγραφή των δραστηριοτήτων.

2. Η περιβαλλοντική πολιτική και μια σύντομη περιγραφή του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης του οργανισμού

   Η κατάλληλη περιγραφή του συστήματος είναι σημαντική, ώστε να παρέχονται σαφείς πληροφορίες σχετικά με τη δομή των εργασιών. Στην περιγραφή αυτή πρέπει να συμπεριλαμβάνεται η περιβαλλοντική πολιτική.

3. Περιγραφή όλων των σημαντικών άμεσων και έμμεσων περιβαλλοντικών πτυχών του οργανισμού οι οποίες έχουν σημαντικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις και επεξήγηση του χαρακτήρα των επιπτώσεων που συνδέονται με τις πτυχές αυτές (παράρτημα I σημείο 2 του κανονισμού για το EMAS)

   Οι άμεσες και οι έμμεσες περιβαλλοντικές πτυχές πρέπει να παρουσιάζονται χωριστά. Θα πρέπει επίσης να παρουσιάζονται οι επιπτώσεις και των δύο κατηγοριών πτυχών με πίνακες ή διαγράμματα ροής.

4. Περιγραφή των περιβαλλοντικών σκοπών και στόχων σε συνάρτηση με τις σημαντικές περιβαλλοντικές πτυχές και επιπτώσεις

   Πρέπει να χρησιμοποιούνται κατάλογοι σκοπών και στόχων, καθώς και δείκτες για την αξιολόγηση της προόδου σε ό,τι αφορά τη βελτίωση των επιδόσεων. Πρέπει να συμπεριλαμβάνονται το περιβαλλοντικό πρόγραμμα και αναφορά σε εφαρμοσθέντα ή προγραμματισθέντα συγκεκριμένα μέτρα για τη βελτίωση των επιδόσεων.

5. Σύνοψη των διαθέσιμων δεδομένων σχετικά με τις επιδόσεις του οργανισμού σε σύγκριση με τους περιβαλλοντικούς σκοπούς και στόχους του που συνδέονται με τις σημαντικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις του. Για την αναφορά των δεδομένων, χρησιμοποιούνται οι βασικοί δείκτες και άλλοι κατάλληλοι υφιστάμενοι δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων που καθορίζονται στο τμήμα Γ του παραρτήματος IV του κανονισμού για το EMAS

Οι βασικοί δείκτες εστιάζουν σε έξι βασικά πεδία: ενεργειακή απόδοση, αποδοτική χρήση υλικών, νερό, απόβλητα, βιοποικιλότητα και εκπομπές (βλέπε σημείο 2.3.2).

6. Άλλοι παράγοντες που αφορούν τις περιβαλλοντικές επιδόσεις, συμπεριλαμβανομένων των επιδόσεων σε σχέση με τις νομοθετικές διατάξεις που αφορούν τις σημαντικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις

Πρέπει να χρησιμοποιούνται πίνακες και/ή γραφικές παραστάσεις όπου συγκρίνονται τα νόμιμα όρια αναφοράς με τα όρια που έχει μετρήσει και/ή υπολογίσει ο οργανισμός. Δεν είναι πάντα εφικτός ο υπολογισμός των περιβαλλοντικών επιδόσεων με τη χρήση δεδομένων. Ουσιαστική σημασία έχουν και μη υλικοί παράγοντες, οι οποίοι ενδέχεται να περιλαμβάνουν μεταβολές συμπεριφοράς, βελτιώσεις των διαδικασιών κ.λπ.

7. Παραπομπή στις εφαρμοστέες νομικές απαιτήσεις για το περιβάλλον

Η συμμόρφωση με τις κείμενες διατάξεις είναι υποχρεωτική στο πλαίσιο του EMAS. Η περιβαλλοντική δήλωση αποτελεί μια ευκαιρία του οργανισμού να εκθέσει πώς επιτυγχάνει τη συμμόρφωση αυτή.

Παρόλο που οι καταχωρισμένοι στο EMAS οργανισμοί πρέπει να διαθέτουν εσωτερικό κατάλογο όλων των σχετικών νομικών απαιτήσεων, δεν είναι απαραίτητο να τις συμπεριλαμβάνουν όλες στην περιβαλλοντική δήλωση. Στο πλαίσιο αυτό αρκεί μια συνοπτική παράθεση.

8. Όνομα και αριθμός διαπίστευσης ή αδείας του επαληθευτή περιβάλλοντος και ημερομηνία επικύρωσης.

Στην περίπτωση που ο οργανισμός δημοσιεύει την περιβαλλοντική δήλωσή του ως τμήμα άλλης έκθεσης, θα πρέπει να επισημαίνει τη δήλωση και να αναφέρει ότι αυτή έχει επικυρωθεί από τον επαληθευτή περιβάλλοντος. Αν και δεν είναι υποχρεωτική η επισύναψη της δήλωσης που αναφέρεται στο άρθρο 25 παράγραφος 9 στην περιβαλλοντική δήλωση για το EMAS, θεωρείται η βέλτιστη πρακτική.

2.3.2. Βασικοί δείκτες και άλλοι κατάλληλοι υφιστάμενοι δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων

2.3.2.1. Βασικοί δείκτες

Οι οργανισμοί οφείλουν να αναφέρουν τους βασικούς δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων (γνωστοί και ως καίριας σημασίας δείκτες επιδόσεων) που σχετίζονται με τις άμεσες περιβαλλοντικές πτυχές τους. Οφείλουν επίσης να υποβάλλουν στοιχεία και για άλλους δείκτες επιδόσεων που αφορούν πιο εξειδικευμένες περιβαλλοντικές πτυχές και να λαμβάνουν υπόψη τα τομεακά έγγραφα αναφοράς, όταν είναι διαθέσιμα.

Οι βασικοί δείκτες ισχύουν για όλα τα είδη οργανισμών. Αποτελούν μέσο μέτρησης των επιδόσεων στα ακόλουθα βασικά πεδία:

— ενεργειακή απόδοση,

— αποδοτική χρήση υλικών,

— νερό,

— απόβλητα,

— βιοποικιλότητα,

— εκπομπές.

Κάθε βασικός δείκτης αποτελείται από έναν αριθμό A (εισροές), έναν αριθμό B (παραγωγή) του οργανισμού και έναν αριθμό R που δηλώνει τον λόγο A/B.

i) *Αριθμός A (εισροές)*

Οι εισροές (αριθμός A) αναφέρονται ως εξής:

Ενεργειακή απόδοση:

α) συνολική ετήσια κατανάλωση ενέργειας, εκφραζόμενη σε MWh ή GJ·

β) ποσοστό του α) το οποίο παράγει ο οργανισμός από ανανεώσιμες πηγές.

Ο δείκτης β) αποτυπώνει το ποσοστό της ετήσιας κατανάλωσης ενέργειας το οποίο παράγει στην πραγματικότητα ο οργανισμός από ανανεώσιμες πηγές. Η ενέργεια που αγοράζεται από προμηθευτές δεν συμπεριλαμβάνεται στον εν λόγω δείκτη και μπορεί να υπαχθεί στα μέτρα για τις «πράσινες δημόσιες συμβάσεις».

Αποδοτική χρήση υλικών:

Ετήσια ροή μάζας των διαφόρων χρησιμοποιούμενων υλικών, εκφραζόμενη σε τόνους, πλην των φορέων ενέργειας και του νερού.

Η ετήσια ροή μάζας των διαφόρων υλικών μπορεί να υποδιαιρεθεί ανάλογα με τη χρήση για την οποία προορίζονται. Για παράδειγμα, είναι δυνατόν να περιλαμβάνει πρώτες ύλες, όπως μέταλλα, ξυλεία ή χημικές ουσίες, ή ενδιάμεσα προϊόντα, ανάλογα με τις δραστηριότητες του οργανισμού.

Νερό:

Συνολική ετήσια κατανάλωση νερού, εκφραζόμενη σε m^3.

Για τον δείκτη αυτό πρέπει να αναφέρεται η συνολική ετήσια ποσότητα νερού που καταναλώνει ο οργανισμός.

Είναι χρήσιμη η διευκρίνιση των διαφόρων μορφών κατανάλωσης νερού και η αναφορά της κατανάλωσης με βάση την υδάτινη πηγή, π.χ. επιφανειακά ύδατα, υπόγεια ύδατα κ.λπ.

Χρήσιμες πληροφορίες μπορεί να είναι, μεταξύ άλλων, η ποσότητα των λυμάτων, των λυμάτων που υποβάλλονται σε επεξεργασία και επαναχρησιμοποιούνται και των ανακυκλούμενων ομβρίων υδάτων και οικιακών λυμάτων.

Απόβλητα:

Ο δείκτης αυτός καλύπτει τη συνολική ετήσια παραγωγή:

αποβλήτων (με ανάλυση κατά κατηγορία), εκφραζόμενη σε τόνους,

επικίνδυνων αποβλήτων, εκφραζόμενη σε τόνους ή χιλιόγραμμα.

Η υποβολή εκθέσεων σχετικά με τα απόβλητα, επικίνδυνα και μη, είναι υποχρεωτική βάσει του κανονισμού για το EMAS. Η ανάλυση κατά κατηγορία και για τις δύο ροές αποβλήτων αποτελεί βέλτιστη πρακτική. Τα αποτελέσματα της περιβαλλοντικής ανασκόπησης, συμπεριλαμβανομένων των σχετικών νομικών υποχρεώσεων υποβολής εκθέσεων για τα απόβλητα, θα πρέπει να αποτελούν τη βάση αυτής της ανάλυσης. Θα μπορούσαν να καταρτίζονται λεπτομερέστερες εκθέσεις σύμφωνα με το εθνικό σύστημα ταξινόμησης αποβλήτων, το οποίο εφαρμόζει τον ευρωπαϊκό κατάλογο αποβλήτων.

Επειδή η υποβολή μακροσκελών καταλόγων ειδών αποβλήτων ενδέχεται να αποβεί αντιπαραγωγική και να δημιουργήσει σύγχυση στο επίπεδο της επικοινωνίας, παρέχεται η δυνατότητα «ομαδοποίησης» των στοιχείων σύμφωνα με τον ευρωπαϊκό κατάλογο. Έπειτα, μπορεί να γίνεται καταγραφή των αποβλήτων με βάση τον όγκο των διαφόρων κατηγοριών, όπως τα μέταλλα, οι πλαστικές ύλες, το χαρτί, η ιλύς, η τέφρα κ.λπ. Επιπλέον, θα ήταν χρήσιμο να προστίθενται πληροφορίες για την ποσότητα των ανακτηθέντων, ανακυκλωθέντων ή χρησιμοποιηθέντων για παραγωγή ενέργειας αποβλήτων ή των αποβλήτων που κατέληξαν σε χώρους υγειονομικής ταφής.

Βιοποικιλότητα:

Χρήση γης, εκφραζόμενη σε m^2 οικοδομημένης περιοχής.

Πρόκειται για ένα σύνθετο και σχετικά νέο πεδίο που καλύπτουν οι βασικοί δείκτες. Ορισμένοι παράγοντες απώλειας βιοποικιλότητας (κλιματική αλλαγή, εκπομπές/ρύπανση) καλύπτονται ήδη από τις περιβαλλοντικές πτυχές και τους σχετικούς δείκτες του κανονισμού για το EMAS που αφορούν την κατανάλωση ενέργειας και νερού, τις εκπομπές, τα απόβλητα κ.λπ.

Δεν είναι όλοι οι δείκτες βιοποικιλότητας συναφείς με όλους τους τομείς/οργανισμούς, ούτε μπορούν να εφαρμοστούν όλοι άμεσα κατά την έναρξη της διαχείρισης αυτών των πτυχών. Η περιβαλλοντική ανασκόπηση αναμένεται να παρέχει σαφή ένδειξη για τους συναφείς παράγοντες. Ο οργανισμός θα πρέπει να εξετάζει όχι μόνο τις τοπικές επιπτώσεις, αλλά και τις άμεσες και έμμεσες επιπτώσεις στη βιοποικιλότητα σε ευρύτερη κλίμακα, π.χ. την εξόρυξη πρώτων υλών, την αλυσίδα προμηθειών/εφοδιασμού, την παραγωγή και τα προϊόντα, τις μεταφορές και την εφοδιαστική, την προώθηση στην αγορά και την επικοινωνία. Δεν υπάρχει ενιαίος δείκτης κατάλληλος για όλους τους οργανισμούς.

Ο δείκτης βιοποικιλότητας σχετικά με τη χρήση της γης, που προβλέπεται στο παράρτημα IV του κανονισμού για το EMAS, μπορεί να θεωρηθεί κοινός παρονομαστής. Αφορά μόνο τους χώρους της εταιρείας που θεωρούνται οικοδομημένη περιοχή. Ωστόσο, συνιστάται ιδιαίτερα να συμπεριλαμβάνονται στον δείκτη και οι εκτάσεις με σφραγισμένο έδαφος.

Εκπομπές:

α) Οι συνολικές ετήσιες εκπομπές αερίων θερμοκηπίου, (CO_2, CH_4, N_2O, HFC, PFC και SF_6), εκφραζόμενες σε τόνους ισοδυνάμου CO_2.

β) Οι συνολικές ετήσιες ατμοσφαιρικές εκπομπές (συμπεριλαμβανομένων τουλάχιστον των εκπομπών SO_2, NO_X και σωματιδίων), εκφραζόμενες σε χιλιόγραμμα ή τόνους.

Σημείωση: Επειδή οι επιπτώσεις των ουσιών αυτών διαφέρουν, δεν πρέπει να αθροίζονται.

Πρέπει να διευκρινίζεται η προσέγγιση του ποσοτικού προσδιορισμού των εκπομπών, ιδίως των αερίων θερμοκηπίου και των ατμοσφαιρικών ρύπων ([1]). Αρχικά, οι οργανισμοί πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τις ισχύουσες νομικές απαιτήσεις. Αυτό ισχύει σαφώς για τους οργανισμούς που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών της ΕΕ ή του κανονισμού για το ευρωπαϊκό μητρώο έκλυσης και μεταφοράς ρύπων. Σε άλλες περιπτώσεις, μπορούν να εφαρμόζονται ευρωπαϊκές, διεθνώς αναγνωρισμένες ή εθνικές/περιφερειακές κοινές μεθοδολογίες, όταν υπάρχουν.

([1]) Ωστόσο, ο κανονισμός για το EMAS δεν ενδείκνυται για τον καθορισμό μεθοδολογίας ή μέσου για την απογραφή των εκπομπών και/ή τον ποσοτικό προσδιορισμό τους.

Παρόλο που η υποβολή εκθέσεων για τους βασικούς δείκτες είναι υποχρεωτική μόνο για τις άμεσες πτυχές, οι οργανισμοί πρέπει να συνεκτιμούν τόσο τις άμεσες, όσο και τις έμμεσες σημαντικές περιβαλλοντικές πτυχές. Επομένως, η καλύτερη μέθοδος είναι η αναφορά των σημαντικών έμμεσων εκπομπών αερίων θερμοκηπίου, κατά προτίμηση χωριστά από τις άμεσες εκπομπές.

ii) *Αριθμός Β (παραγωγή)*

Η συνολική ετήσια παραγωγή (αριθμός Β) είναι η ίδια για όλους τους τομείς, προσαρμοσμένη όμως στα διάφορα είδη οργανισμών:

α) παραγωγικός τομέας (βιομηχανία): πρέπει να δηλώνεται η συνολική ακαθάριστη προστιθέμενη αξία, σε εκατ. ευρώ, ή η συνολική ετήσια υλική παραγωγή, σε τόνους. Οι μικροί οργανισμοί μπορούν να δηλώνουν τον συνολικό ετήσιο κύκλο εργασιών ή τον συνολικό αριθμό εργαζομένων·

β) μη παραγωγικός τομέας (υπηρεσίες, διοίκηση): πρέπει να δηλώνεται ο αριθμός εργαζομένων.

2.3.2.2. Βασικοί δείκτες και σχετικά στοιχεία ευελιξίας — σκεπτικό

Είναι σημαντικό να γίνει κατανοητό το σκεπτικό στο οποίο βασίζεται ο καθορισμός των δεικτών και των στοιχείων ευελιξίας που προβλέπει ο κανονισμός για το EMAS (παράρτημα IV του εν λόγω κανονισμού).

Στο παράρτημα IV τμήμα Γ σημείο 1 αναφέρεται ότι οι δείκτες πρέπει να:

α) παρέχουν επακριβή εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιδόσεων των οργανισμών·

β) είναι κατανοητοί και μονοσήμαντοι·

γ) επιτρέπουν συγκρίσεις μεταξύ διαδοχικών ετών για την αξιολόγηση της εξέλιξης των περιβαλλοντικών επιδόσεων του οργανισμού·

δ) παρέχουν τη δυνατότητα σύγκρισης με τομεακά, εθνικά ή περιφερειακά κριτήρια αξιολόγησης, ανάλογα με την περίπτωση·

ε) παρέχουν τη δυνατότητα σύγκρισης με κανονιστικές απαιτήσεις, ανάλογα με την περίπτωση.

Αυτές είναι οι κύριες λειτουργίες των καίριας σημασίας δεικτών επιδόσεων.

Ωστόσο, υπάρχουν περιθώρια ευελιξίας ως προς τη χρήση των δεικτών, εάν αυτό συμβάλλει στην επιτυχή λειτουργία τους.

Πρόκειται για τα εξής:

— Προϋποθέσεις χρήσης της ρήτρας εμπιστευτικότητας που αναφέρεται στο παράρτημα IV τμήμα Γ σημείο 1 — «Εάν η κοινοποίηση θα ήταν εις βάρος του εμπιστευτικού χαρακτήρα εμπορικών ή βιομηχανικών πληροφοριών […], μπορεί να επιτρέπεται στον οργανισμό να παρουσιάσει αυτή την πληροφορία μέσω δείκτη εντός της υποβαλλόμενης έκθεσης, π.χ. θεσπίζοντας έτος βάσεως (με τιμή δείκτη 100) από το οποίο θα καθίσταται εμφανής η εξέλιξη της πραγματικής εισροής/επίπτωσης». Οι οργανισμοί μπορούν να επικαλούνται την εν λόγω ρήτρα, εάν με τη χρήση του δείκτη ενδέχεται να κοινοποιηθούν ευαίσθητα δεδομένα που θα δώσουν ενδεχομένως σε κάποιον ανταγωνιστή τη δυνατότητα να υπολογίσει τη μέση τιμή παραγωγής.

— Προϋποθέσεις για τη ΜΗ υποβολή στοιχείων σχετικά με συγκεκριμένο βασικό δείκτη που προβλέπεται στο παράρτημα IV — Στο παράρτημα IV τμήμα Γ σημείο 2 στοιχεία α) και β) σχετικά με τους βασικούς δείκτες αναφέρεται ότι «Εάν οργανισμός καταλήγει στο συμπέρασμα ότι ένας ή πλείονες βασικοί δείκτες δεν σχετίζονται με τις δικές του σημαντικές άμεσες περιβαλλοντικές πτυχές, ο οργανισμός αυτός μπορεί να μην υποβάλλει τους εν λόγω βασικούς δείκτες. Ο οργανισμός αιτιολογεί τούτο παραπέμποντας στην περιβαλλοντική του ανασκόπηση». Για λόγους διαφάνειας, η αιτιολογία αυτή πρέπει να αναφέρεται και στην περιβαλλοντική δήλωση. Καθώς κάθε βασικός δείκτης αποτελείται από έναν αριθμό Α για τις εισροές, έναν αριθμό Β για την παραγωγή και έναν αριθμό R που δηλώνει τον λόγο Α/Β, αυτό το στοιχείο ευελιξίας ισχύει για το σύνολο του βασικού δείκτη, συμπεριλαμβανομένης της σχέσης Α/Β.

— Προϋποθέσεις υποβολής έκθεσης με τη χρήση άλλου δείκτη (Α/Β) ΑΝΤΙ ΤΟΥ συγκεκριμένου βασικού δείκτη που προβλέπεται στο παράρτημα IV — Εάν ένας οργανισμός αποφασίσει, βάσει του στοιχείου α), να μην υποβάλει στοιχεία για τον (τους) δείκτη(-ες) που προβλέπεται(-ονται) στο παράρτημα IV, αλλά επιλέξει άλλον δείκτη, ο δείκτης αυτός θα πρέπει να περιλαμβάνει τις εισροές (Α) και την παραγωγή (Β). Η χρήση αυτής της ευελιξίας πρέπει να αιτιολογείται πάντα με παραπομπή στην περιβαλλοντική ανασκόπηση, ώστε να αποδεικνύεται με ποιον τρόπο η επιλεχθείσα δυνατότητα συμβάλλει στην καλύτερη παρουσίαση των σχετικών επιδόσεων. Για την εν λόγω διάταξη, θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη το σχετικό τομεακό έγγραφο αναφοράς του EMAS, εάν υπάρχει για τον εξεταζόμενο τομέα. Για παράδειγμα, αντί για τον «αριθμό εργαζομένων», ένα τουριστικό κατάλυμα μπορεί να επιλέξει τον δείκτη «ανά διανυκτέρευση», ένα σχολείο μπορεί να επιλέξει τον «αριθμό μαθητών», ένας οργανισμός διαχείρισης αποβλήτων μπορεί να επιλέξει την «ποσότητα διαχειρισθέντων αποβλήτων σε τόνους» και ένα νοσοκομείο μπορεί να προτιμήσει τον «αριθμό ασθενών που διανυκτέρευσαν» κ.λπ.

— Προϋποθέσεις χρήσης άλλων στοιχείων για την έκφραση των εισροών (A) και της παραγωγής (B) ΠΕΡΑΝ ΤΩΝ συγκεκριμένων βασικών δεικτών που προβλέπονται στο παράρτημα IV — Ένας οργανισμός μπορεί επίσης να χρησιμοποιεί άλλα στοιχεία για να εκφράσει τη συνολική ετήσια εισροή/επίπτωση σε δεδομένο τομέα και τη συνολική ετήσια παραγωγή. Για παράδειγμα, ένας οργανισμός παροχής υπηρεσιών μπορεί να υποβάλει έκθεση χρησιμοποιώντας ως μέτρο της παραγωγής (B) τον «αριθμό εργαζομένων» για τη διοικητική του συνιστώσα και διαφορετικό μέτρο της παραγωγής για τη συγκεκριμένη παρεχόμενη υπηρεσία.

— Μονάδες μέτρησης — Εάν οι μονάδες που αναφέρονται στο παράρτημα IV του κανονισμού για το EMAS δεν αντικατοπτρίζουν σαφώς τις περιβαλλοντικές επιδόσεις ενός οργανισμού και δεν παρέχουν σαφή εικόνα για επικοινωνιακούς σκοπούς, μπορούν να χρησιμοποιούνται εναλλακτικές μονάδες, με την προϋπόθεση ότι ο οργανισμός αιτιολογεί την επιλογή του. Πρέπει να υπάρχει δυνατότητα μετατροπής των μονάδων σε εκείνες που προβλέπει ο κανονισμός. Στην ιδανική περίπτωση, η μετατροπή θα πρέπει να παρατίθεται σε υποσημείωση.

— Ακαθάριστη προστιθέμενη αξία ή συνολικός ετήσιος κύκλος εργασιών σε νομίσματα εκτός του ευρώ — Παρόλο που ο κανονισμός για το EMAS αναφέρει τα «εκατ. ευρώ» ως μέτρο της παραγωγής για την ακαθάριστη προστιθέμενη αξία, οι οργανισμοί που δεν ανήκουν στη ζώνη του ευρώ μπορούν να χρησιμοποιούν το εθνικό τους νόμισμα.

2.3.2.3. Άλλοι κατάλληλοι υφιστάμενοι δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων

Οι οργανισμοί οφείλουν να αναφέρουν επίσης τις επιδόσεις τους με βάση άλλους σχετικούς δείκτες, εφόσον αυτοί περιλαμβάνονται στην περιβαλλοντική ανασκόπηση.

2.3.2.4. Λογοδοσία σε τοπικό επίπεδο

Στο πλαίσιο του EMAS αποδίδεται μεγάλη σημασία στη λογοδοσία σε τοπικό επίπεδο. Γι' αυτόν το λόγο όλοι οι καταχωρισμένοι στο EMAS οργανισμοί πρέπει να υποβάλουν στοιχεία για τους βασικούς δείκτες για κάθε χώρο δραστηριοτήτων, αν και ο κανονισμός δεν επιβάλλει ρητά την υποχρέωση αυτή. Σε κάθε περίπτωση, τα παρεχόμενα στοιχεία σχετικά με τις τάσεις των εκπομπών στην ατμόσφαιρα και στα ύδατα, την κατανάλωση νερού, τη χρήση ενέργειας και την ποσότητα των αποβλήτων θα πρέπει να αφορούν κάθε χώρο δραστηριοτήτων χωριστά.

Ο οργανισμός μπορεί να παρουσιάζει πληροφορίες μέσω δείκτη μόνον εάν τίθεται θέμα εμπιστευτικότητας (βλέπε σημείο 2.3.2.2).

Επιπλέον, πρέπει να ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι μπορούν να επιτυγχάνονται συνεχείς βελτιώσεις στους μόνιμους, αλλά όχι στους προσωρινούς χώρους δραστηριοτήτων. Εάν ανακύψει τέτοιο ζήτημα, θα πρέπει να αναφερθεί στην περιβαλλοντική ανασκόπηση. Επιπλέον, θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η δυνατότητα εφαρμογής εναλλακτικών μέτρων, συμπεριλαμβανομένων για παράδειγμα άλλων «μη υλικών» δεικτών. Σε κάθε περίπτωση, για τους τομείς που καλύπτουν τα τομεακά έγγραφα αναφοράς του EMAS, μπορούν να συνεκτιμώνται τα στοιχεία που αφορούν προσωρινούς χώρους δραστηριοτήτων.

Πίνακας 7

Παράδειγμα χρήσης βασικών δεικτών επιδόσεων σε οργανισμούς δημόσιας διοίκησης

Βασικός δείκτης	Ετήσιες εισροές/επιπτώσεις (A)	Συνολική ετήσια παραγωγή του οργανισμού (B)	Λόγος A/B
Ενεργειακή απόδοση	Ετήσια κατανάλωση ενέργειας, σε MWh ή GJ	Αριθμός εργαζομένων (μη παραγωγικός τομέας)	MWh ανά άτομο και/ή kWh ανά άτομο
Αποδοτική χρήση υλικών	Ετήσια κατανάλωση χαρτιού, σε τόνους	Αριθμός εργαζομένων (μη παραγωγικός τομέας)	Τόνοι ανά άτομο και/ή αριθμός φύλλων χαρτιού ανά άτομο ημερησίως
Νερό	Ετήσια κατανάλωση, σε m^3	Αριθμός εργαζομένων (μη παραγωγικός τομέας)	m^3 ανά άτομο και/ή l ανά άτομο
Απόβλητα	Ετήσια παραγωγή αποβλήτων, σε τόνους Ετήσια παραγωγή επικίνδυνων αποβλήτων, σε kg	Αριθμός εργαζομένων (μη παραγωγικός τομέας)	Τόνοι αποβλήτων ανά άτομο και/ή kg αποβλήτων ανά άτομο kg επικίνδυνων αποβλήτων ανά άτομο
Βιοποικιλότητα	Χρήση γης, σε m^2 οικοδομημένης περιοχής (συμπεριλαμβάνονται οι εκτάσεις με σφραγισμένο έδαφος)	Αριθμός εργαζομένων (μη παραγωγικός τομέας)	m^2 οικοδομημένης περιοχής ανά άτομο και/ή m^2 έκτασης με σφραγισμένο έδαφος ανά άτομο

Βασικός δείκτης	Ετήσιες εισροές/επιπτώσεις (A)	Συνολική ετήσια παραγωγή του οργανισμού (B)	Λόγος A/B
Εκπομπές αερίων θερμοκηπίου	Ετήσιες εκπομπές αερίων θερμοκηπίου, σε τόνους CO_2e (CO_2e = ισοδύναμο CO_2)	Αριθμός εργαζομένων (μη παραγωγικός τομέας)	Τόνοι CO_2e ανά άτομο και/ή kg CO_2e ανά άτομο

Πίνακας 8

Παράδειγμα χρήσης βασικών δεικτών επιδόσεων στον παραγωγικό τομέα

Βασικός δείκτης	Ετήσιες εισροές/επιπτώσεις (A)	Συνολική ετήσια παραγωγή του οργανισμού (B)	Λόγος A/B
Ενεργειακή απόδοση	Ετήσια κατανάλωση ενέργειας, σε MWh ή GJ	Συνολική ακαθάριστη προστιθέμενη αξία (σε εκατ. ευρώ) (*) ή συνολική ετήσια υλική παραγωγή (σε τόνους)	MWh ανά εκατ. ευρώ ή MWh ανά τόνο προϊόντος
Αποδοτική χρήση υλικών	Ετήσια ροή μάζας των διαφόρων χρησιμοποιούμενων υλικών, σε τόνους	Συνολική ακαθάριστη προστιθέμενη αξία (σε εκατ. ευρώ) (*) ή συνολική ετήσια υλική παραγωγή (σε τόνους)	Για καθένα από τα διάφορα χρησιμοποιούμενα υλικά: υλικό σε τόνους ανά εκατ. ευρώ ή υλικό σε τόνους ανά τόνο προϊόντος
Νερό	Ετήσια κατανάλωση, σε m^3	Συνολική ακαθάριστη προστιθέμενη αξία (σε εκατ. ευρώ) (*) ή συνολική ετήσια υλική παραγωγή (σε τόνους)	m^3 ανά εκατ. ευρώ ή m^3 ανά τόνο προϊόντος
Απόβλητα	Ετήσια παραγωγή αποβλήτων, σε τόνους Ετήσια παραγωγή επικίνδυνων αποβλήτων, σε τόνους	Συνολική ακαθάριστη προστιθέμενη αξία (σε εκατ. ευρώ) (*) ή συνολική ετήσια υλική παραγωγή (σε τόνους)	Τόνοι αποβλήτων ανά εκατ. ευρώ ή τόνοι αποβλήτων ανά τόνο προϊόντος Τόνοι επικίνδυνων αποβλήτων ανά εκατ. ευρώ ή τόνοι επικίνδυνων αποβλήτων ανά τόνο προϊόντος
Βιοποικιλότητα	Χρήση γης, σε m^2 οικοδομημένης περιοχής (συμπεριλαμβάνονται οι εκτάσεις με σφραγισμένο έδαφος)	Συνολική ακαθάριστη προστιθέμενη αξία (σε εκατ. ευρώ) (*) ή συνολική ετήσια υλική παραγωγή (σε τόνους)	m^2 οικοδομημένης περιοχής και/ή m^2 έκτασης με σφραγισμένο έδαφος ανά εκατ. ευρώ ή m^2 οικοδομημένης περιοχής και/ή m^2 έκτασης με σφραγισμένο έδαφος ανά τόνο προϊόντος

Βασικός δείκτης	Ετήσιες εισροές/επιπτώσεις (A)	Συνολική ετήσια παραγωγή του οργανισμού (B)	Λόγος A/B
Εκπομπές αερίων θερμοκηπίου	Ετήσιες εκπομπές αερίων θερμοκηπίου, σε τόνους CO_2e	Συνολική ακαθάριστη προστιθέμενη αξία (σε εκατ. ευρώ) (*) ή συνολική ετήσια υλική παραγωγή (σε τόνους)	Τόνοι ισοδύναμου CO_2 ανά εκατ. ευρώ ή τόνοι ισοδύναμου CO_2 ανά τόνο προϊόντος

(*) Ο επίσημος ορισμός της ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας περιλαμβάνεται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1503/2006 της Επιτροπής (ΕΕ L 281 της 12.10.2006, σ. 15). Η προστιθέμενη αξία σε βασικές τιμές μπορεί να υπολογίζεται από τον κύκλο εργασιών (χωρίς ΦΠΑ και άλλους συναφείς εκπεστέους φόρους που συνδέονται άμεσα με τον κύκλο εργασιών), συν την κεφαλαιοποιημένη παραγωγή, συν λοιπά έσοδα εκμετάλλευσης συν ή πλην τις αλλαγές στα αποθέματα, μείον τις αγορές αγαθών και υπηρεσιών, μείον φόρους επί των προϊόντων που συνδέονται με τον κύκλο εργασιών αλλά δεν είναι εκπεστέοι, συν τυχόν ληφθείσες επιδοτήσεις σε προϊόντα. Τα έσοδα και έξοδα που ταξινομούνται ως χρηματοοικονομικά ή έκτακτα στους λογαριασμούς των εταιρειών δεν περιλαμβάνονται στην προστιθέμενη αξία. Συνεπώς, οι επιδοτήσεις σε προϊόντα περιλαμβάνονται στην προστιθέμενη αξία σε βασικές τιμές, ενώ δεν περιλαμβάνονται όλοι οι φόροι επί των προϊόντων. Η προστιθέμενη αξία υπολογίζεται «ακαθάριστη», διότι δεν αφαιρούνται οι διορθώσεις αξιών (όπως οι αποσβέσεις).

Σημείωση: Η περιβαλλοντική δήλωση του EMAS μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την υποβολή στοιχείων για συγκεκριμένους βασικούς δείκτες επιδόσεων, και ειδικότερα για την ενεργειακή απόδοση και τις εκπομπές αερίων θερμοκηπίου.

2.4. *Διαδικασία επαλήθευσης και επικύρωσης*

« *"Επαλήθευση"*: η διαδικασία αξιολόγησης της συμμόρφωσης που εκτελείται από επαληθευτή περιβάλλοντος για να αποδειχθεί κατά πόσον η περιβαλλοντική ανασκόπηση, η περιβαλλοντική πολιτική, το σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης και ο εσωτερικός περιβαλλοντικός έλεγχος και η εκτέλεσή του εκ μέρους ενός οργανισμού πληρούν τις απαιτήσεις του παρόντος κανονισμού».

« *"Επικύρωση"*: η επιβεβαίωση, από τον επαληθευτή περιβάλλοντος που διενήργησε την επαλήθευση, ότι οι πληροφορίες και τα δεδομένα που περιλαμβάνει η περιβαλλοντική δήλωση και η επικαιροποιημένη περιβαλλοντική δήλωση ενός οργανισμού είναι έγκυρα, αξιόπιστα και ορθά και πληρούν τις απαιτήσεις του παρόντος κανονισμού».

Η Επιτροπή έχει καταρτίσει «τομεακά έγγραφα αναφοράς», τα οποία θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά τον έλεγχο των περιβαλλοντικών επιδόσεων του οργανισμού. Στην περιβαλλοντική δήλωση πρέπει να διευκρινίζεται με ποιον τρόπο ελήφθησαν υπόψη τα τομεακά έγγραφα αναφοράς, εφόσον ήταν διαθέσιμα.

2.4.1. Ποιος επιτρέπεται να διενεργεί επαληθεύσεις και επικυρώσεις στο EMAS;

Μόνον οι επαληθευτές περιβάλλοντος που είναι διαπιστευμένοι ή έχουν λάβει άδεια μπορούν να εκτελούν αυτά τα καθήκοντα.

« *"Επαληθευτής περιβάλλοντος"*: οργανισμός αξιολόγησης της συμμόρφωσης όπως ορίζεται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 765/2008 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου [1] ή οιαδήποτε ένωση ή ομάδα τέτοιων οργανισμών που έχει διαπιστευθεί σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό· φυσικό ή νομικό πρόσωπο, ένωση ή ομάδα φυσικών ή νομικών προσώπων που έχει λάβει άδεια να διενεργεί επαλήθευση και επικύρωση σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό».

— Ο οργανισμός μπορεί να απευθυνθεί για πληροφορίες σχετικά με τους διαπιστευμένος επαληθευτές περιβάλλοντος στον αρμόδιο για το EMAS φορέα στο οικείο κράτος μέλος ή στον φορέα διαπίστευσης ή αδειοδότησης που είναι αρμόδιος για τη διαπίστευση των επαληθευτών του EMAS. Εάν ένας οργανισμός αναζητά πληροφορίες σχετικά με τους επαληθευτές που δραστηριοποιούνται στον τομέα του και προέρχονται από άλλα κράτη μέλη, μπορεί να τις βρει στο μητρώο της ΕΕ για το EMAS [2].

— Η έκταση της διαπίστευσης ή της άδειας των επαληθευτών περιβάλλοντος καθορίζεται με βάση την ταξινόμηση των οικονομικών δραστηριοτήτων (κωδικοί NACE) που προβλέπεται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1893/2006. Όταν οι οργανισμοί αναθέτουν καθήκοντα σε επαληθευτή περιβάλλοντος, πρέπει να βεβαιώνονται ότι διαθέτει διαπίστευση ή άδεια για τον συγκεκριμένο κωδικό NACE που αντιστοιχεί στις δραστηριότητές τους.

— Αφού λάβουν διαπίστευση ή άδεια σε ένα κράτος μέλος, οι επαληθευτές μπορούν να δραστηριοποιούνται σε όλες τις χώρες της ΕΕ [3], με την επιφύλαξη των απαιτήσεων εποπτείας του φορέα διαπίστευσης ή αδειοδότησης του κράτους μέλους στο οποίο επιθυμούν να δραστηριοποιηθούν, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 24 του κανονισμού για το EMAS.

— Πληροφορίες σχετικά με τους διαπιστευμένους ή αδειοδοτημένους επαληθευτές διατίθενται είτε στον ιστότοπο της Επιτροπής για το EMAS είτε από τους κατάλληλους φορείς των κρατών μελών.

[1] ΕΕ L 218 της 13.8.2008, σ. 30.
[2] http://ec.europa.eu/environment/emas/registration/index_en.htm
[3] Με την επιφύλαξη των απαιτήσεων εποπτείας του φορέα διαπίστευσης ή αδειοδότησης του κράτους μέλους στο οποίο επιθυμούν να δραστηριοποιηθούν, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 24 του κανονισμού για το EMAS.

2.4.2. Ποια είναι τα καθήκοντα των επαληθευτών περιβάλλοντος;

1. Έλεγχος της συμμόρφωσης του οργανισμού με όλες τις απαιτήσεις του κανονισμού για το EMAS όσον αφορά την αρχική περιβαλλοντική ανασκόπηση, το σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης, τον περιβαλλοντικό έλεγχο και τα αποτελέσματά του, καθώς και την περιβαλλοντική δήλωση.

2. Έλεγχος της συμμόρφωσης του οργανισμού με τις σχετικές κοινοτικές, εθνικές, περιφερειακές και τοπικές νομικές απαιτήσεις σχετικά με το περιβάλλον.

   Σημείωση 1: Ο επαληθευτής πρέπει να ελέγχει αν ο οργανισμός έχει καθιερώσει, εφαρμόζει και διατηρεί διαδικασία(-ες) για την περιοδική αξιολόγηση της συμμόρφωσης με τις εφαρμοστέες νομικές απαιτήσεις ([1]). Ο επαληθευτής ελέγχει ενδελεχώς τη συμμόρφωση της επιχείρησης με τις κείμενες διατάξεις. Το καθήκον αυτό περιλαμβάνει έλεγχο των ουσιωδών αποδεικτικών στοιχείων που έχει λάβει ο επαληθευτής και σύμφωνα με τα οποία δεν υφίσταται παράβαση της περιβαλλοντικής νομοθεσίας ([2]). Οι επαληθευτές μπορούν να χρησιμοποιούν τις διαπιστώσεις των εκτελεστικών αρχών. Εάν δεν εντοπίσουν στοιχεία που αποδεικνύουν την έλλειψη συμμόρφωσης με τις κείμενες διατάξεις, προστίθεται σχετική μνεία στην περιβαλλοντική δήλωση, η οποία φέρει την υπογραφή του επαληθευτή. Ωστόσο, ο επαληθευτής οφείλει να ελέγχει κατά πόσον πληρούνται οι απαιτήσεις του κανονισμού μέσω των συνήθων τεχνικών ελέγχου, γεγονός που σημαίνει ότι δεν είναι σε θέση να ελέγχει τη συμμόρφωση με τις νομικές απαιτήσεις όπως οι εκτελεστικές αρχές.

   Σημείωση 2: Σε περίπτωση που ο επαληθευτής διαπιστώσει περίπτωση έλλειψης συμμόρφωσης με τις κείμενες διατάξεις κατά την περίοδο μεταξύ δύο καταχωρίσεων, υπάρχουν οι εξής δυνατότητες: Πρώτον, μπορεί να αναφέρει στον αρμόδιο φορέα ότι ο ελεγχόμενος οργανισμός πρέπει να διαγραφεί από το μητρώο του EMAS. Εάν ο οργανισμός αποδείξει ότι έλαβε εγκαίρως μέτρα σε συνεργασία με τις εκτελεστικές αρχές για την αποκατάσταση της συμμόρφωσης με τις κείμενες διατάξεις, ο επαληθευτής μπορεί παρά ταύτα να υπογράψει τη βεβαίωση σχετικά με τις δραστηριότητες επαλήθευσης και επικύρωσης κατά τα οριζόμενα στο παράρτημα VII του κανονισμού.

3. Έλεγχος της συνεχούς βελτίωσης των περιβαλλοντικών επιδόσεων του οργανισμού.

4. Έλεγχος της εγκυρότητας, της αξιοπιστίας και της ορθότητας των πληροφοριών που περιλαμβάνονται και χρησιμοποιούνται στην περιβαλλοντική δήλωση του EMAS και κάθε πληροφορίας σχετικά με το περιβάλλον που πρέπει να επικυρωθεί.

5. Επίσκεψη στον οργανισμό ή τον χώρο δραστηριοτήτων. Οι διαδικασίες που πρέπει να ακολουθούνται για τους οργανισμούς με έναν ή πολλούς χώρους δραστηριοτήτων διαφέρουν και είναι σημαντικό να επισημανθούν οι διαφορές μεταξύ των αντίστοιχων προσεγγίσεων. Ο κανονισμός για το EMAS (άρθρο 25 παράγραφος 4) προβλέπει την πραγματοποίηση επισκέψεων σε κάθε οργανισμό κάθε φορά που απαιτείται επικύρωση ή επαλήθευση. Στην περίπτωση των οργανισμών με έναν και μόνο χώρο δραστηριοτήτων, αυτό σημαίνει ότι ο επαληθευτής πρέπει να επισκέπτεται τον χώρο αυτό κάθε έτος. Στην περίπτωση των μικρών οργανισμών με έναν και μόνο χώρο δραστηριοτήτων και εφόσον μπορεί να ισχύσει η παρέκκλιση για τους μικρούς οργανισμούς (άρθρο 7), οι δραστηριότητες επικύρωσης/επαλήθευσης πρέπει να διεξάγονται ανά δύο και ανά τέσσερα έτη, πράγμα που σημαίνει ότι ο επαληθευτής υποχρεούται να επισκεφθεί τον χώρο δραστηριοτήτων μετά από δύο και τέσσερα έτη. Στην περίπτωση όμως καταχωρισμένου οργανισμού με πολλούς χώρους δραστηριοτήτων ισχύει η απαίτηση του άρθρου 25 παράγραφος 4 για επίσκεψη για κάθε επαλήθευση ή επικύρωση. Επομένως, από νομική άποψη, η υποχρέωση αυτή θεωρείται τηρηθείσα εφόσον ο επαληθευτής επισκέπτεται τον οργανισμό (καλύπτοντας ίσως έναν ή περισσότερους χώρους δραστηριοτήτων ή διαφορετικούς χώρους) κάθε έτος. Ωστόσο, στο πλαίσιο του προγράμματος επισκέψεων πρέπει να διασφαλίζεται ότι σε κάθε χώρο δραστηριοτήτων που περιλαμβάνεται στον αριθμό καταχώρισης του συγκεκριμένου οργανισμού με πολλούς χώρους δραστηριοτήτων πραγματοποιείται επίσκεψη (και πλήρης επαλήθευση) μία φορά εντός περιόδου 36 μηνών. Εάν ο επαληθευτής δεν διενεργήσει πλήρη επαλήθευση κάθε συμπεριλαμβανομένου χώρου δραστηριοτήτων τουλάχιστον μία φορά κατά τη διάρκεια της περιόδου αυτής, δεν θα έχει εκπληρώσει τα καθήκοντά του κατά τα οριζόμενα στον κανονισμό για το EMAS III. Τούτο σημαίνει ότι, πριν από την πρώτη καταχώριση, ο επαληθευτής περιβάλλοντος υποχρεούται να επισκεφθεί όλους τους χώρους δραστηριοτήτων ενός οργανισμού με πολλαπλούς χώρους.

Σημείωση: Είναι χρήσιμο για τον οργανισμό να ελέγχει αν ο επαληθευτής περιβάλλοντος έχει γνωστοποιήσει στον σχετικό φορέα διαπίστευσης ή αδειοδότησης τα στοιχεία της διαπίστευσης ή της άδειάς του, καθώς και τον χρόνο και τόπο διενέργειας της επαλήθευσης, τουλάχιστον τέσσερις εβδομάδες πριν από την πραγματοποίησή της.

Η πρώτη επαλήθευση

Ο επαληθευτής οφείλει να ελέγχει, τουλάχιστον, αν ο οργανισμός πληροί τις εξής απαιτήσεις:

— εφαρμογή πλήρως λειτουργικού συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης,

— εφαρμογή πλήρως σχεδιασμένου προγράμματος ελέγχου,

— ολοκλήρωση μιας επισκόπησης από τη διοίκηση του οργανισμού και

— σύνταξη περιβαλλοντικής δήλωσης του EMAS και συνεκτίμηση των τομεακών εγγράφων αναφοράς, εάν υπάρχουν.

([1]) Τμήμα Α σημείο 5.2. «Αξιολόγηση της συμμόρφωσης» του παραρτήματος ΙΙ του κανονισμού και για τις μη συμμορφώσεις και τις διορθωτικές και προληπτικές ενέργειες (τμήμα Α σημείο 5.3 του παραρτήματος ΙΙ του κανονισμού).

([2]) Άρθρο 13 παράγραφος 2 στοιχείο γ) και την επαλήθευση του ότι δεν υπάρχουν σχετικές καταγγελίες από ενδιαφερόμενα μέρη ή οι καταγγελίες έχουν διευθετηθεί θετικά [άρθρο 13 παράγραφος 2 στοιχείο δ)].

2.5. *Διαδικασία καταχώρισης*

Ο κανονισμός για το EMAS III προβλέπει ορισμένους γενικούς κανόνες σχετικά με την καταχώριση. Τα κράτη μέλη μπορούν να προσαρμόσουν τους κανόνες αυτούς στη δική τους περιβαλλοντική νομοθεσία.

Μετά την εφαρμογή και επαλήθευση του συστήματος και την επικύρωση της περιβαλλοντικής δήλωσης του EMAS, ο οργανισμός πρέπει να υποβάλει αίτηση καταχώρισης στον αρμόδιο φορέα.

2.5.1. Ποιον αρμόδιο φορέα χρησιμοποιεί ένας οργανισμός;

Πίνακας 9

Αρμόδιοι φορείς [1] **για τις διάφορες καταχωρίσεις**

Διάφορες περιπτώσεις	Φορέας καταχώρισης
Οργανισμός με έναν χώρο δραστηριοτήτων στην ΕΕ	Ο αρμόδιος φορέας που έχει οριστεί επισήμως από το κράτος μέλος στο οποίο βρίσκεται ο οργανισμός.
Οργανισμός με πολλούς χώρους δραστηριοτήτων σε ένα κράτος μέλος (ομοσπονδιακό κράτος ή παρόμοια περίπτωση)	Ο αρμόδιος φορέας που έχει οριστεί από το κράτος μέλος για τον σκοπό αυτό.
Καταχώριση οργανισμών με πολλούς χώρους δραστηριοτήτων σε περισσότερα από ένα κράτη μέλη της ΕΕ (εταιρική καταχώριση ΕΕ)	Στην περίπτωση της εταιρικής καταχώρισης ΕΕ, η θέση των κεντρικών γραφείων ή του διοικητικού κέντρου (με αυτή τη σειρά προτίμησης) του οργανισμού είναι καθοριστική για τον προσδιορισμό του κύριου αρμόδιου φορέα.
Καταχώριση οργανισμών με έναν ή πολλούς χώρους δραστηριοτήτων σε τρίτες χώρες (καταχώριση οργανισμών τρίτων χωρών)	Εάν ένα κράτος μέλος αποφασίσει να προβλέπει την καταχώριση οργανισμών τρίτων χωρών, σύμφωνα με το άρθρο 3 παράγραφος 3 του κανονισμού για το EMAS, η καταχώριση στο εν λόγω κράτος μέλος εξαρτάται, στην πράξη, από τη διαθεσιμότητα διαπιστευμένων επαληθευτών. Ο υποψήφιος επαληθευτής θα πρέπει να είναι διαπιστευμένος στο συγκεκριμένο κράτος μέλος που προβλέπει την καταχώριση οργανισμών τρίτων χωρών, για τη συγκεκριμένη τρίτη χώρα και για τους συγκεκριμένους οικονομικούς τομείς (οι οποίοι προσδιορίζονται με βάση τους κωδικούς NACE).
Οργανισμοί με πολλούς χώρους δραστηριοτήτων σε κράτη μέλη και σε τρίτες χώρες (καταχώριση παγκόσμιας εμβέλειας)	Το κράτος μέλος όπου θα βρίσκεται ο αρμόδιος φορέας που θα επιφορτιστεί με τη διαδικασία αυτή καθορίζεται βάσει προϋποθέσεων με την ακόλουθη σειρά προτίμησης: 1. όταν τα κεντρικά γραφεία του οργανισμού βρίσκονται σε κράτος μέλος που προβλέπει την καταχώριση οργανισμών τρίτων χωρών, η αίτηση πρέπει να υποβάλλεται στον αρμόδιο φορέα του εν λόγω κράτους μέλους· 2. εάν τα κεντρικά γραφεία του οργανισμού δεν βρίσκονται σε κράτος μέλος που προβλέπει την καταχώριση οργανισμών τρίτων χωρών, αλλά ο οργανισμός διατηρεί διοικητικό κέντρο σε τέτοιο κράτος μέλος, η αίτηση πρέπει να υποβάλλεται στον αρμόδιο φορέα του εν λόγω κράτους μέλους· 3. εάν ο οργανισμός που υποβάλλει αίτηση για καταχώριση παγκόσμιας εμβέλειας δεν έχει ούτε κεντρικά γραφεία ούτε διοικητικό κέντρο σε κράτος μέλος το οποίο προβλέπει την καταχώριση οργανισμών τρίτων χωρών, ο οργανισμός οφείλει να εγκαταστήσει ένα «ad hoc» διοικητικό κέντρο σε κράτος μέλος το οποίο προβλέπει την καταχώριση οργανισμών τρίτων χωρών και η αίτηση θα πρέπει να υποβληθεί στον αρμόδιο φορέα του εν λόγω κράτους μέλους.

[1] Κατάλογος με τα στοιχεία επικοινωνίας των αρμόδιων φορέων, των φορέων διαπίστευσης και των επαληθευτών περιβάλλοντος στα κράτη μέλη της ΕΕ και τη Νορβηγία διατίθεται στην εξής διεύθυνση: http://ec.europa.eu/environment/emas/tools/contacts/countrymap_en.htm

Διάφορες περιπτώσεις	Φορέας καταχώρισης
	Σημείωση: Εάν η αίτηση αφορά περισσότερα από ένα κράτη μέλη, πρέπει να ακολουθηθεί η διαδικασία συντονισμού μεταξύ των εμπλεκόμενων αρμόδιων φορέων κατά τα προβλεπόμενα στην ενότητα 3.2 [του οδηγού για την εταιρική καταχώριση ΕΕ, την καταχώριση οργανισμών τρίτων χωρών και την καταχώριση παγκόσμιας εμβέλειας σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1221/2009]. Στη συνέχεια, ο συγκεκριμένος αρμόδιος φορέας θα ενεργεί ως κύριος αρμόδιος φορέας για τις συνιστώσες της διαδικασίας που αφορούν την εταιρική καταχώριση ΕΕ.

Σημείωση: Σε ό,τι αφορά την καταχώριση, ενδέχεται να υπάρχουν διαφορές μεταξύ των σχετικών δομών των κρατών μελών. Συνήθως υπάρχει ένας αρμόδιος φορέας σε κάθε κράτος μέλος. Ωστόσο, σε ορισμένα κράτη μέλη συχνά υπάρχουν διαφορετικοί αρμόδιοι φορείς σε περιφερειακό επίπεδο.

2.5.2. Έγγραφα και/ή απαιτήσεις για την καταχώριση

Η αίτηση πρέπει να υποβάλλεται στην επίσημη γλώσσα του κράτους μέλους στο οποίο επιθυμεί να καταχωριστεί ο οργανισμός και να περιλαμβάνει:

1. επικυρωμένη περιβαλλοντική δήλωση του EMAS (ηλεκτρονική ή έντυπη έκδοση)·

2. βεβαίωση υπογεγραμμένη από τον επαληθευτή περιβάλλοντος με την οποία επιβεβαιώνεται ότι η επαλήθευση και η επικύρωση διενεργήθηκαν σύμφωνα με τον κανονισμό (παράρτημα VII του κανονισμού)·

3. συμπληρωμένο έντυπο αίτησης (παράρτημα VI του κανονισμού), το οποίο περιλαμβάνει πληροφορίες σχετικά με τον οργανισμό, τους χώρους δραστηριοτήτων και τον επαληθευτή περιβάλλοντος·

4. απόδειξη πληρωμής των τελών, κατά περίπτωση.

2.5.3. Προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούνται πριν από τη διαδικασία καταχώρισης στο EMAS ή κατά τη διάρκειά της

1. Διενέργεια της επαλήθευσης και της επικύρωσης σύμφωνα με τον κανονισμό.

2. Δεόντως συμπληρωμένο έντυπο αίτησης, συνοδευόμενο από όλα τα δικαιολογητικά έγγραφα.

3. Ικανοποίηση του αρμόδιου φορέα από τα ουσιώδη αποδεικτικά στοιχεία που τεκμηριώνουν ότι δεν υφίσταται παράβαση των εφαρμοστέων νομικών απαιτήσεων σχετικά με το περιβάλλον. Κατάλληλο ουσιώδες αποδεικτικό στοιχείο αποτελεί μια γραπτή έκθεση της εκτελεστικής αρχής, σύμφωνα με την οποία δεν υπάρχουν ενδείξεις παράβασης.

4. Απουσία σχετικών καταγγελιών από τα ενδιαφερόμενα μέρη ή ικανοποιητική διευθέτηση τυχόν καταγγελιών.

5. Αποδοχή από τον αρμόδιο φορέα, με βάση τα αποδεικτικά στοιχεία τα οποία έχει λάβει, του γεγονότος ότι ο οργανισμός πληροί όλες τις απαιτήσεις του κανονισμού.

6. Είσπραξη του απαιτούμενου τέλους, κατά περίπτωση, από τον αρμόδιο φορέα.

Η λήψη της τελικής απόφασης καταχώρισης στο EMAS από τον αρμόδιο φορέα για τον αιτούντα οργανισμό εντός τριών μηνών από την υποβολή επιτυχούς αίτησης θεωρείται η βέλτιστη πρακτική. Η παράταση της προθεσμίας λήψης της τελικής απόφασης για την καταχώριση δικαιολογείται μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις.

2.5.4. Αναστολή ή διαγραφή της καταχώρισης οργανισμού στο μητρώο

Αυτό μπορεί να συμβεί:

— εάν ο αρμόδιος φορέας έχει λόγους να θεωρεί ότι καταχωρισμένος οργανισμός δεν συμμορφώνεται με τον κανονισμό,

— εάν ο αρμόδιος φορέας λάβει γραπτή έκθεση εποπτείας από τον φορέα διαπίστευσης ή αδειοδότησης, η οποία περιέχει στοιχεία που αποδεικνύουν ότι ο επαληθευτής περιβάλλοντος δεν άσκησε τα καθήκοντά του σύμφωνα με τις διατάξεις του κανονισμού,

— εάν ο οργανισμός δεν υποβάλει στον αρμόδιο φορέα, εντός δύο μηνών από σχετικό αίτημα του τελευταίου, οποιοδήποτε από τα ακόλουθα έγγραφα: επικυρωμένη περιβαλλοντική δήλωση, επικαιροποιημένη περιβαλλοντική δήλωση, δήλωση σχετικά με τις δραστηριότητες επαλήθευσης και επικύρωσης, υπογεγραμμένη από τον επαληθευτή (παράρτημα VII), ή το έντυπο αίτησης (παράρτημα VI),

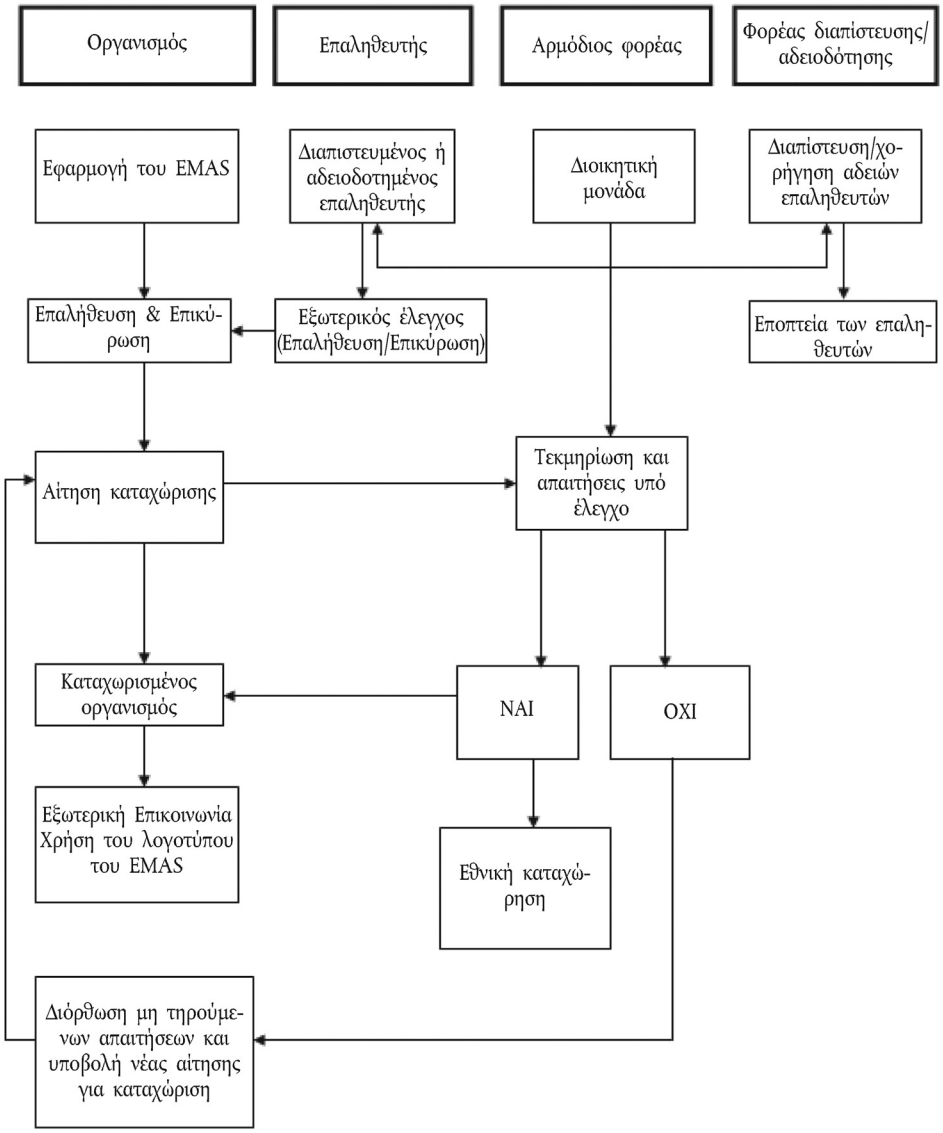
— εάν ο αρμόδιος φορέας ενημερωθεί, μέσω γραπτής έκθεσης της εκτελεστικής αρχής, για παραβίαση των νομικών απαιτήσεων σχετικά με το περιβάλλον.

Ο αρμόδιος φορέας μπορεί να άρει την αναστολή της καταχώρισης μόνον εφόσον λάβει ικανοποιητικές πληροφορίες από τις οποίες προκύπτει ότι ο οργανισμός συμμορφώνεται με τον κανονισμό.

Δεδομένου ότι στον κανονισμό για το EMAS δεν προσδιορίζεται η διάρκεια των αναστολών, οι σχετικές αποφάσεις επαφίενται στη διακριτική ευχέρεια των αρμοδίων φορέων. Ωστόσο, η διάρκεια αυτή δεν πρέπει να υπερβαίνει τους 12 μήνες.

Σχήμα 10

Πυλώνες του EMAS. Διαδικασία καταχώρισης

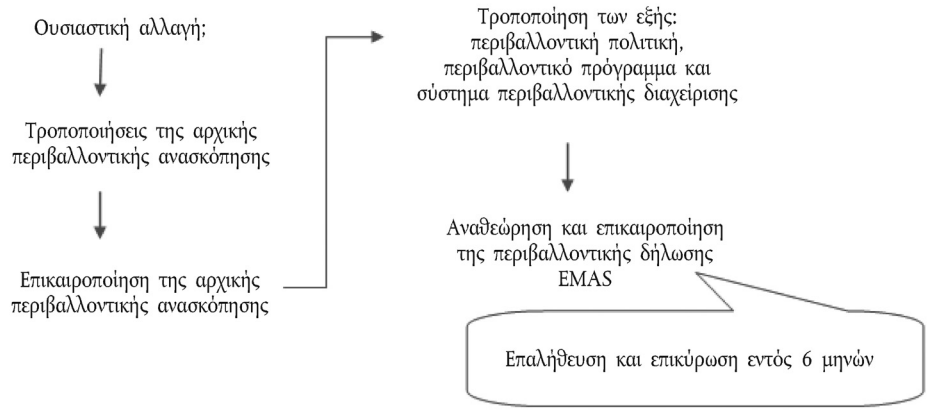

2.6. *Ουσιαστικές αλλαγές*

Οι οργανισμοί που επιφέρουν αλλαγές στη λειτουργία, τη δομή, τη διοίκηση, τις διαδικασίες, τις δραστηριότητες, τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες τους οφείλουν να συνυπολογίζουν τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις των αλλαγών αυτών, καθώς ενδέχεται να επηρεαστεί η ισχύς της καταχώρισης στο EMAS. Οι ήσσονος σημασίας αλλαγές μπορούν να απορροφηθούν, αλλά για τις ουσιαστικές αλλαγές απαιτείται επικαιροποίηση της περιβαλλοντικής ανασκόπησης, της περιβαλλοντικής πολιτικής, του περιβαλλοντικού προγράμματος, του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης και της περιβαλλοντικής δήλωσης. Όλα τα επικαιροποιημένα έγγραφα πρέπει να επαληθεύονται και να επικυρώνονται εντός έξι μηνών. Μετά την επικύρωση, ο οργανισμός πρέπει να υποβάλλει τις αλλαγές στον αρμόδιο φορέα χρησιμοποιώντας το παράρτημα VI του κανονισμού.

Σχήμα 11

Διάγραμμα ροής για την αντιμετώπιση των ουσιαστικών αλλαγών στο πλαίσιο του EMAS

3. **Χρήση του λογότυπου του EMAS**

Τι είναι το λογότυπο του EMAS;

Το λογότυπο του EMAS είναι μια γραφική απεικόνιση που συνδυάζεται με:

— τη σωστή εφαρμογή του συστήματος EMAS,

— τη δέσμευση για συνεχή βελτίωση στον τομέα του περιβάλλοντος,

— την ενεργό συμμετοχή των εργαζομένων,

— την αξιοπιστία των πληροφοριών σχετικά με τις περιβαλλοντικές επιδόσεις του οργανισμού,

— την αποδεδειγμένη συμμόρφωση με τις κείμενες διατάξεις.

Το λογότυπο του EMAS αποτελεί έναν καλό τρόπο προβολής της φιλοπεριβαλλοντικής λειτουργίας του οργανισμού.

3.1. *Πώς πρέπει να χρησιμοποιείται το λογότυπο του EMAS*

Μόνον οργανισμοί με έγκυρη καταχώριση στο EMAS μπορούν να χρησιμοποιούν το λογότυπό του.

— Το λογότυπο πρέπει να φέρει πάντοτε τον αριθμό καταχώρισης του οργανισμού, εκτός εάν χρησιμοποιείται σε δραστηριότητες προβολής και μάρκετινγκ του συστήματος EMAS.

— Μόνο το επίσημο λογότυπο είναι έγκυρο.

— Εάν ο οργανισμός διαθέτει πολλούς χώρους δραστηριοτήτων, μερικοί από τους οποίους δεν συμπεριλαμβάνονται στην καταχώριση, μπορεί να χρησιμοποιεί το λογότυπο μόνο για τους καταχωρισμένους χώρους δραστηριοτήτων και δεν επιτρέπεται να δημιουργεί την εντύπωση ότι έχει καταχωριστεί στο σύνολό του.

— Η περιβαλλοντική δήλωση θα πρέπει, κατά προτίμηση, να φέρει το λογότυπο.

Σχήμα 12

Λογότυπο του EMAS

Επιθεωρημένη περιβαλλοντική διαχείριση

Αρ. καταχώρισης XXXX

Χρήση του λογότυπου του EMAS σε δραστηριότητες προβολής και μάρκετινγκ του συστήματος

Μόνο σε αυτήν την περίπτωση μπορεί να χρησιμοποιηθεί το λογότυπο του EMAS χωρίς τον αριθμό καταχώρισης. Το λογότυπο μπορούν να χρησιμοποιούν οι αρμόδιοι φορείς, οι φορείς διαπίστευσης και αδειοδότησης και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη.

3.2. *Σε ποιες περιπτώσεις δεν πρέπει να χρησιμοποιείται το λογότυπο του EMAS*

— Στα προϊόντα ή τις συσκευασίες τους, για να αποφευχθεί η σύγχυση με τις ετικέτες των προϊόντων.

— Σε συνδυασμό με συγκριτικούς ισχυρισμούς που αφορούν άλλες δραστηριότητες και υπηρεσίες.

Το λογότυπο δεν πρέπει να χρησιμοποιείται κατά τρόπο που ενδεχομένως δημιουργεί σύγχυση με άλλου τύπου σημάνσεις προϊόντων ή υπηρεσιών.

Πίνακας 10

Χρήση του λογότυπου του EMAS: Παραδείγματα

Αριθ.	Παράδειγμα ή περίπτωση	Επιτρέπεται
1	Το λογότυπο σε επιστολή, φάκελο, εταιρική κάρτα ή στολή, εταιρικό Η/Υ, τσάντα ή σημαία EMAS του καταχωρισμένου οργανισμού και άλλη ανάλογη χρήση του λογότυπου του EMAS για σκοπούς προβολής σε εταιρικό επίπεδο.	ΝΑΙ, μαζί με τον αριθμό καταχώρισης, καθώς πρόκειται για προβολή του καταχωρισμένου στο EMAS οργανισμού.
2	Το λογότυπο στην κεφαλίδα ενός εγγράφου, που υποβάλλεται στις αρχές και περιλαμβάνει επικυρωμένα δεδομένα σχετικά με τις επιδόσεις του οργανισμού.	ΝΑΙ, μαζί με τον αριθμό καταχώρισης.
3	Το λογότυπο σε φάκελο που περιέχει έκθεση σχετικά με οργανισμό που δεν έχει καταχωριστεί στο σύνολό του.	ΝΑΙ, μαζί με τον αριθμό καταχώρισης, αλλά στο λογότυπο πρέπει να αναφέρονται μόνο οι καταχωρισμένοι χώροι δραστηριοτήτων.
4	Το λογότυπο σε προϊόν που φέρει την ένδειξη «οικολογικό».	ΟΧΙ, διότι μπορεί να δημιουργηθεί σύγχυση με τα οικολογικά σήματα των προϊόντων.

Αριθ.	Παράδειγμα ή περίπτωση	Επιτρέπεται
5	Το λογότυπο σε περιοδικό (που διανέμεται κατά την πτήση) καταχωρισμένης αεροπορικής εταιρείας, συνοδευόμενο από μερικά επικυρωμένα στοιχεία.	ΝΑΙ, μαζί με τον αριθμό καταχώρισης.
6	Το λογότυπο σε αεροσκάφος, αμαξοστοιχία, λεωφορείο, εταιρικό αυτοκίνητο ή φορτηγό ή στο μετρό καταχωρισμένης στο EMAS εταιρείας.	ΝΑΙ, μαζί με τον αριθμό καταχώρισης.
7	Το λογότυπο σε φορτηγό καταχωρισμένης εταιρείας διανομής συνοδευόμενο από την επωνυμία της εταιρείας, δίπλα σε επικυρωμένη δήλωση με το εξής κείμενο: «Από το 2009 μέχρι το 2012 μειώσαμε τη μέση κατανάλωση ντίζελ των στόλου των φορτηγών μας κατά 20 % φτάνοντας τα x λίτρα ανά 100 km».	ΝΑΙ, μαζί με τον αριθμό καταχώρισης.
8	Σφραγίδα με το λογότυπο σε φωτογραφία μη καταχωρισμένου τουριστικού καταλύματος, που περιλαμβάνεται σε κατάλογο καταχωρισμένου ταξιδιωτικού γραφείου.	ΟΧΙ, η χρήση του λογότυπου δημιουργεί σύγχυση. Το λογότυπο μπορεί να χρησιμοποιείται μόνον από το ταξιδιωτικό γραφείο.
9	Σφραγίδα με το λογότυπο σε κατάλογο καταχωρισμένου ταξιδιωτικού γραφείου, ο οποίος περιλαμβάνει επικυρωμένες πληροφορίες για τα μέτρα αειφόρου τουρισμού που εφαρμόζει ο οργανισμός.	ΝΑΙ, μαζί με τον αριθμό καταχώρισης.
10	Το λογότυπο σε φυλλάδιο εσωτερικής κυκλοφορίας για τους εργαζόμενους, που περιέχει αποκλειστικά επικυρωμένες πληροφορίες για τη λειτουργία του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης.	ΝΑΙ, δεν απαιτείται ο αριθμός καταχώρισης, καθώς πρόκειται για εσωτερική επικοινωνία με σκοπό τη γενική ευαισθητοποίηση.
11	Το λογότυπο στο ενημερωτικό δελτίο ή στο εξώφυλλο ενημερωτικού φυλλαδίου για πελάτες και προμηθευτές, το περιεχόμενο του οποίου προέρχεται από την επικυρωμένη περιβαλλοντική δήλωση.	ΝΑΙ, μαζί με τον αριθμό καταχώρισης, καθώς πρόκειται για επικοινωνία με το ευρύ κοινό, για την οποία χρησιμοποιούνται συγκεκριμένα παραδείγματα που αφορούν συγκεκριμένο οργανισμό, καταχωρισμένο στο EMAS, και προέρχονται από αυτόν.
12	Το λογότυπο στην ετήσια περιβαλλοντική έκθεση ομίλου εταιρειών που διαθέτει καταχωρισμένους και μη χώρους δραστηριοτήτων, ως επικεφαλίδα του κεφαλαίου που πραγματεύεται την επικυρωμένη περιβαλλοντική δήλωση και στο οποίο προσδιορίζονται σαφώς οι καταχωρισμένοι στο EMAS χώροι δραστηριοτήτων.	ΝΑΙ, μαζί με τον (τους) αριθμό(-ούς) καταχώρισης. Εάν πρόκειται για εταιρική καταχώριση, στο πλαίσιο της οποίας ο ίδιο αριθμός καλύπτει διάφορους χώρους δραστηριοτήτων, θα πρέπει να χρησιμοποιείται αυτός ο αριθμός. Εάν κάθε χώρος δραστηριοτήτων έχει καταχωριστεί μεμονωμένα, θα πρέπει να διακρίνονται οι αριθμοί καταχώρισης των επιμέρους χώρων δραστηριοτήτων.
13	Το λογότυπο ως υποκείμενο γραφικό για συλλογή επικυρωμένων περιβαλλοντικών δεδομένων σε επιχειρηματική έκθεση.	ΝΑΙ, μαζί με τον αριθμό καταχώρισης.
14	Σε γενικό ενημερωτικό φυλλάδιο κρατικού οργανισμού που αναφέρεται στον βέλτιστο τρόπο ανακύκλωσης ή επεξεργασίας διαφόρων κλασμάτων αποβλήτων από καταχωρισμένους στο EMAS οργανισμούς.	ΝΑΙ, χωρίς τον αριθμό καταχώρισης, καθώς το φυλλάδιο αυτό αποσκοπεί στη γενική ευαισθητοποίηση και δεν συνδέεται με συγκεκριμένο αριθμό καταχώρισης.
15	Το λογότυπο δίπλα σε επικυρωμένες περιβαλλοντικές πληροφορίες σε ιστότοπο οργανισμού.	ΝΑΙ, μαζί με τον αριθμό καταχώρισης.
16	Το λογότυπο σε εκθεσιακά περίπτερα του καταχωρισμένου οργανισμού για την προβολή αυτού του ίδιου.	ΝΑΙ, μαζί με τον αριθμό καταχώρισης.
17	Το λογότυπο σε εκθεσιακά περίπτερα του καταχωρισμένου οργανισμού για την προώθηση του EMAS ως συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης γενικότερα.	ΝΑΙ, δεν απαιτείται ο αριθμός καταχώρισης, καθώς το λογότυπο χρησιμοποιείται για σκοπούς προώθησης.

Αριθ.	Παράδειγμα ή περίπτωση	Επιτρέπεται
18	Το λογότυπο σε εφημερίδα ως υποκείμενο γραφικό σε κοινή διαφήμιση δύο εταιρειών που ανακοινώνουν τη συνεργασία τους στον τομέα του περιβάλλοντος, σε όλο το φάσμα της εφοδιαστικής αλυσίδας (η μία είναι καταχωρισμένη και η άλλη όχι).	ΟΧΙ, δημιουργείται σύγχυση, καθώς ο ένας από τους οργανισμούς δεν είναι καταχωρισμένος.
19	Χρήση του λογότυπου χωρίς αριθμό καταχώρισης από μη καταχωρισμένο οργανισμό για σκοπούς προβολής	ΝΑΙ, αλλά μόνο για δραστηριότητες προώθησης του EMAS και όχι για την προβολή του ίδιου του οργανισμού.
20	Το λογότυπο στα εισιτήρια καταχωρισμένου δημοτικού οργανισμού συγκοινωνιών	ΝΑΙ, δεν απαιτείται ο αριθμός καταχώρισης, εάν το λογότυπο χρησιμοποιείται για την προώθηση του EMAS γενικά. Εάν το λογότυπο στα εισιτήρια χρησιμοποιείται για την προβολή ενός συγκεκριμένου οργανισμού, καταχωρισμένου στο EMAS, θα πρέπει να φέρει τον αριθμό καταχώρισης του οργανισμού αυτού.

4. **Τρόπος μετάβασης από άλλα συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης στο EMAS**

Σε ολόκληρη την ΕΕ πληθαίνουν συνεχώς τα συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης τα οποία έχουν σχεδιαστεί για να ανταποκρίνονται στις ανάγκες συγκεκριμένων περιοχών ή τομέων δραστηριότητας. Οι τοπικές και περιφερειακές διοικήσεις μπορούν να χρησιμοποιούν τέτοιου είδους συστήματα για να βελτιώσουν την αειφορία ή τις περιβαλλοντικές επιδόσεις τους. Σε παράρτημα του παρόντος οδηγού παρατίθεται σύνδεσμος προς τα σημαντικότερα από αυτά.

Ο κανονισμός για το EMAS αναφέρει τη δυνατότητα αξιολόγησης του βαθμού ισοδυναμίας μεταξύ του EMAS και άλλων συστημάτων. Η επίσημη αναγνώριση νερών ή του συνόλου άλλων συστημάτων περιβαλλοντικής διαχείρισης μπορεί να διευκολύνει τη μετάβαση ενός οργανισμού στο EMAS. Η διαδικασία έχει ως εξής:

α) Τα κράτη μέλη πρέπει να υποβάλλουν στην Επιτροπή γραπτή αίτηση αναγνώρισης του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης ή μέρους του.

β) Στην αίτηση αυτή πρέπει να παρουσιάζονται αναλυτικά και να προσδιορίζονται τα σχετικά μέρη του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης και τα στοιχεία που αντιστοιχούν στο EMAS και να αποδεικνύεται η ισοδυναμία τους με αυτό.

γ) Η Επιτροπή υποβάλλει την πρόταση στην επιτροπή για το EMAS (που έχει συσταθεί δυνάμει του άρθρου 49 του κανονισμού).

δ) Οι λεπτομέρειες σχετικά με το αναγνωρισμένο σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης ή τα αναγνωρισμένα μέρη του δημοσιεύονται στην Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ, αφού προηγουμένως εγκριθούν από την Επιτροπή.

Οι οργανισμοί που εφαρμόζουν αναγνωρισμένο εν όλω ή εν μέρει σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης, δεν πρέπει να επαναλάβουν τα ήδη αναγνωρισμένα μέρη κατά τη μετάβασή τους στο EMAS.

Κάθε κράτος μέλος διαθέτει τις δικές του διαδικασίες για την εξέταση των αιτήσεων αναγνώρισης. Για περισσότερες πληροφορίες, απευθυνθείτε στον σχετικό αρμόδιο φορέα.

5. **EMAS III για τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ)**

« *"Μικροί οργανισμοί"*:

α) πολύ μικρές, μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, όπως ορίζονται στη σύσταση 2003/361/ΕΚ, ή

β) αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης λιγότερων των 10 000 κατοίκων ή άλλες δημόσιες αρχές που απασχολούν λιγότερα από 250 άτομα και έχουν ετήσιο προϋπολογισμό που δεν υπερβαίνει τα 50 εκατ. ευρώ ή ετήσιο ισολογισμό που δεν υπερβαίνει τα 43 εκατ. ευρώ, συμπεριλαμβανομένων όλων των ακολούθων περιπτώσεων:

γ) κυβέρνηση ή άλλη δημόσια διοίκηση, συμπεριλαμβανομένων των δημόσιων συμβουλευτικών φορέων, σε εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο·

δ) φυσικά ή νομικά πρόσωπα που ασκούν δημόσιο διοικητικό λειτούργημα, δυνάμει του εθνικού δικαίου, συμπεριλαμβανομένων ειδικών καθηκόντων, δραστηριοτήτων ή υπηρεσιών που αφορούν το περιβάλλον, και

ε) φυσικά ή νομικά πρόσωπα τα οποία έχουν δημόσιες αρμοδιότητες ή ασκούν δημόσιο λειτούργημα ή παρέχουν δημόσιες υπηρεσίες που αφορούν το περιβάλλον, υπό τον έλεγχο φορέα ή προσώπου που εμπίπτει στο στοιχείο β).».

Διάρκεια της επαλήθευσης και του εσωτερικού ελέγχου

Η διαδικασία επαλήθευσης στην περίπτωση των ΜΜΕ μπορεί να ολοκληρωθεί σε τέσσερα έτη αντί των τριών. Το χρονικό διάστημα που απαιτείται για τον εσωτερικό έλεγχο μπορεί επίσης να παραταθεί από ένα έτος σε δύο. Το ίδιο ισχύει για την περιβαλλοντική δήλωση. Ωστόσο, ο οργανισμός εξακολουθεί να υποχρεούται να διαβιβάζει τη μη επικυρωμένη επικαιροποιημένη δήλωση στον αρμόδιο φορέα κάθε έτος.

Για να επωφεληθεί από αυτή τη δυνατότητα, ο οργανισμός πρέπει να καταθέσει αίτηση στον αρμόδιο φορέα, ο οποίος μπορεί να παρατείνει το επιτρεπόμενο χρονικό διάστημα, εφόσον ο επαληθευτής έχει επιβεβαιώσει ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 7, δηλαδή:

— δεν υφίστανται σημαντικοί κίνδυνοι για το περιβάλλον,

— δεν διαπιστώθηκαν ουσιαστικές αλλαγές στον οργανισμό,

— ο οργανισμός δεν συμβάλλει σε σημαντικά τοπικά προβλήματα.

Επαλήθευση και επικύρωση

Οι επαληθευτές περιβάλλοντος πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τα χαρακτηριστικά των μικρών οργανισμών, ώστε να αποφεύγεται η άσκοπη επιβάρυνσή τους. Οι ΜΜΕ συχνά διαθέτουν περιορισμένους πόρους και ανεπαρκή μέσα και, ως εκ τούτου, λιγότερες δυνατότητες να αντεπεξέλθουν σε απαιτήσεις υποβολής διεξοδικών εκθέσεων και χρονοβόρες διαδικασίες. Ο επαληθευτής θα πρέπει επίσης να συνεκτιμά και άλλα χαρακτηριστικά των ΜΜΕ, όπως το προσωπικό πολλαπλών καθηκόντων, η κατάρτιση κατά την απασχόληση και η ικανότητα γρήγορης προσαρμογής στις αλλαγές. Ο βασικός στόχος είναι η συγκέντρωση αντικειμενικών στοιχείων που τεκμηριώνουν ότι το σύστημα EMAS είναι αποτελεσματικό και ότι οι διαδικασίες είναι προσαρμοσμένες στο μέγεθος και την πολυπλοκότητα της επιχείρησης, στις ικανότητες του προσωπικού και στη φύση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων.

Τέλη

Ο καθορισμός των τελών για τις διαδικασίες καταχώρισης στο EMAS υπάγεται στην αρμοδιότητα των κρατών μελών. Ορισμένα κράτη μέλη δεν επιβάλλουν τέλη. Σε κάθε περίπτωση, ο κανονισμός προβλέπει ότι τα τέλη πρέπει να είναι εύλογα και ανάλογα του μεγέθους κάθε οργανισμού.

Τεχνική και οικονομική στήριξη

Η τεχνική και οικονομική στήριξη για το σύστημα EMAS γενικά, και για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις ειδικότερα, πρέπει να παρέχεται σε δύο επίπεδα. Τα κράτη μέλη πρέπει να κοινοποιήσουν πληροφορίες σχετικά με τις νομικές απαιτήσεις και τις εκτελεστικές αρχές, καθώς και τεχνικές πληροφορίες σχετικά με τους διαπιστευμένους ή αδειοδοτημένους επαληθευτές, τις διαδικασίες καταχώρισης, τις επιχορηγήσεις και την οικονομική στήριξη. Η Επιτροπή παρέχει πληροφορίες και προετοιμάζει το έδαφος για τους οργανισμούς που επιθυμούν να καταχωριστούν στο EMAS, αναγνωρίζοντας μέρη άλλων συστημάτων περιβαλλοντικής διαχείρισης ή ενσωματώνοντας το EMAS σε άλλες ενωσιακές πολιτικές.

Μέθοδος «EMAS Easy»

Παρόλο που η μέθοδος «EMAS Easy» ([1]) δεν αναφέρεται στον κανονισμό, θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη ως διαθέσιμο εργαλείο για τους μικρούς οργανισμούς, το οποίο τους βοηθά να ανταποκριθούν γρήγορα, απλά και με μικρό κόστος στο σύνολο των απαιτήσεων του EMAS.

Ομαδική και κλιμακωτή προσέγγιση

Οι τοπικές αρχές, σε συνεργασία με εμπορικά επιμελητήρια, ενώσεις βιομηχανιών και άλλους φορείς, μπορούν να παράσχουν στήριξη στις ΜΜΕ που επιθυμούν να εφαρμόσουν το EMAS, διευκολύνοντας την εφαρμογή ομαδικής και κλιμακωτής προσέγγισης.

Η «ομάδα» αποτελεί έναν τρόπο συλλογικής εφαρμογής του EMAS, για οργανισμούς που δραστηριοποιούνται στον ίδιο τομέα ή βρίσκονται στην ίδια γεωγραφική περιοχή. Οι οργανισμοί αυτοί μπορούν να διεκπεραιώνουν από κοινού τη διαδικασία εφαρμογής και ύστερα να καταχωρίζονται χωριστά.

Η κλιμακωτή προσέγγιση προσαρμόζεται στις ανάγκες κάθε κράτους μέλους. Μπορεί να αφορά, για παράδειγμα, γενικά έργα ή σχέδια για την προώθηση της εφαρμογής του EMAS σε έναν δήμο ή σε μια περιοχή, όπου διαφορετικοί φορείς επιδιώκουν να παροτρύνουν οργανισμούς να εφαρμόσουν ορθές περιβαλλοντικές πρακτικές σε διάφορα στάδια ή με διάφορους τρόπους.

Παράδειγμα: Ένα αντιπροσωπευτικό παράδειγμα της προσέγγισης αυτής θα ήταν μια ομάδα ΜΜΕ σε βιομηχανική περιοχή ή περιφέρεια με επικεφαλής την τοπική αυτοδιοίκηση, σε συνεργασία με το εμπορικό επιμελητήριο και ενώσεις βιομηχανιών που δραστηριοποιούνται στην περιοχή. Οι ενδιαφερόμενοι οργανισμοί μπορούν να συμμετάσχουν

([1]) Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τη μέθοδο «EMAS Easy» διατίθενται στη διεύθυνση: http://ec.europa.eu/environment/emas/tools/emaseasy_en.htm και http://www.emaseasy.eu/downloads.html

σε σχέδιο κλιμακωτής εφαρμογής του EMAS. Το πρώτο στάδιο θα συνίσταται στη διευκόλυνση όλων των επιχειρήσεων για τη διενέργεια της περιβαλλοντικής ανασκόπησης του EMAS. Το δεύτερο στάδιο θα περιλαμβάνει τον σχεδιασμό και την εφαρμογή ορθών διαχειριστικών πρακτικών. Το τρίτο στάδιο θα συνίσταται στην εφαρμογή επίσημου συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης, όπως το πρότυπο EN ISO 14001. Τέλος, οι εταιρείες θα μπορούν να επιλέξουν το EMAS ως πρωτεύον σύστημα διαχείρισης.

Η ιδέα αυτή θα μπορούσε να αποτελέσει ευκαιρία κατάρτισης σχεδίων προώθησης σε ομάδες οργανισμών, σε τομείς δραστηριότητας ή σε συγκεκριμένες περιοχές, όπου υπάρχει ενδιαφέρον για την προώθηση της εφαρμογής συστημάτων περιβαλλοντικής διαχείρισης, επισήμων ή ατύπων, πριν από τη μετάβαση στην πλήρη εφαρμογή του EMAS.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Περισσότερες πληροφορίες για το EMAS, οι οποίες μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε συνδυασμό με τον παρόντα οδηγό χρήστη, διατίθενται στις σχετικές ιστοσελίδες της Επιτροπής στη διεύθυνση http://ec.europa.eu/environment/index_en.htm όπου θα βρείτε τα εξής:

— Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1221/2009 — http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:342:0001:0045:EL:PDF

— Πληροφοριακά δελτία σχετικά με 20 προσεγγίσεις συστημάτων περιβαλλοντικής διαχείρισης (από την κλιμακωτή προσέγγιση μέχρι το EMAS) - http://ec.europa.eu/environment/emas/documents/kit_en.htm#stepUp

— Ευρετήριο όλων των αρμόδιων φορέων και των φορέων διαπίστευσης ή αδειοδότησης που συμμετέχουν στο EMAS — http://ec.europa.eu/environment/emas/tools/contacts/countrymap_en.htm

— Έγγραφα EMAS — http://ec.europa.eu/environment/emas/documents/legislative_en.htm

— Πληροφοριακά δελτία του EMAS για ειδικά θέματα, στα οποία προέκυψε ανάγκη λεπτομερέστερης πληροφόρησης: http://ec.europa.eu/environment/emas/documents/brochure_en.htm#factsheets

— Περιπτωσιολογικές μελέτες — http://ec.europa.eu/environment/emas/casestudies/index_en.htm

— Παγκόσμιο EMAS: απόφαση 2011/832/ΕΕ σχετικά με οδηγό για την εταιρική καταχώριση ΕΕ, την καταχώριση οργανισμών τρίτων χωρών και την καταχώριση παγκόσμιας εμβέλειας σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1221/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί της εκούσιας συμμετοχής οργανισμών σε κοινοτικό σύστημα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου (EMAS)